

ॐ

॥ तरस्य वाचकः प्रणवः ॥

# લતમભરા

આત્મનો હિતાય જગતઃ સુખાય



પ.પ. ગુરુદેવશ્રી યોગબિક્ષુજી

વર્ષ - ૩૫ (જુલાઈ, ઓગસ્ટ, સપ્ટેમ્બર)

માનદ તંત્રી : મિનિષ પટેલ

VOL - XXXV 2019-20

ISSUE-I

‘યોગ’ ભિક્ષા લાવીએઓ, ‘ભિક્ષુ’ બની ગુરુદ્વાર;  
મુખુખુ જરૂર પામશે, સૌનો મુજમાં ભાગ.



अमेरिका प्रवास



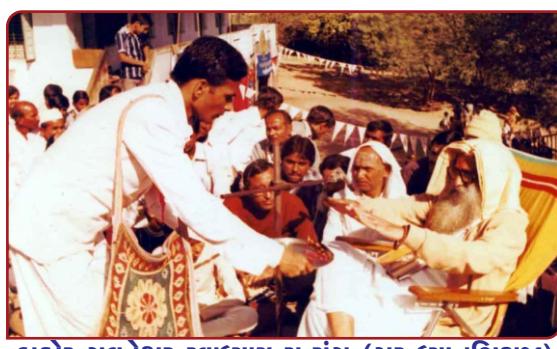
केदारेश्वर



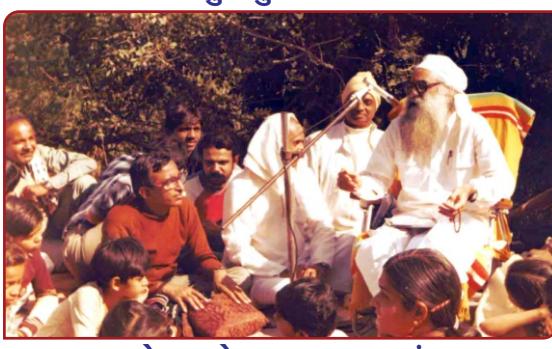
श्री नैषधबाई व्यास नी साथे



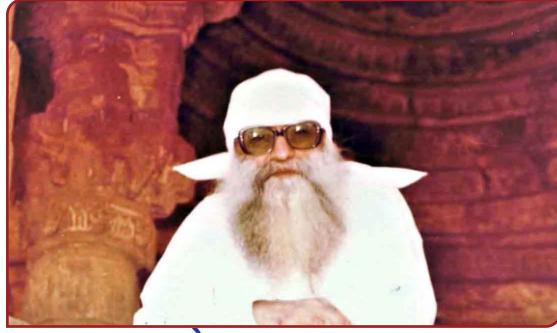
भिक्षु त्रिपुठी नी साथे



डाकोर-गलतेश्वर स्वाध्याय सत्संग (गुरु ध्यानभिक्षुज्ञ)



डाकोर-गलतेश्वर स्वाध्याय सत्संग



गलतेश्वर

ॐ प. पू. गुरुदेव श्री योगाभिक्षुज्ञना हुल्लभ फोटोग्राफ्स ॐ



श्री भरतबाई देसाई (विदेशगमन)

॥ ॐ ॥

॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

સુતમ્મરા (ત્રણતમ્મરા) એટલે અનુભવયુક્ત સત્યથી ભરેલું  
બહુજનહિતાય-બહુજનસુખાય

ધ્વજારોહણ તથા ભિક્ષુબોધોત્સવ મુ. પલિયડ (વેડા)

તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૭, રવિવાર

સંકલન - શશિકાંત પટેલ

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જ્ય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જ્ય, તો જ આપણી જ્ય.

ઓમ્પ્રારમાત્માની અહેતુકી કૃપા તથા પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજના અનંત આશીર્વાદથી દર વર્ષે ઓમ્પરિવારના ઉપકમે જે સાત કાર્યક્રમોની ઉજવણી સર્વજીવ હિતાર્થે કરવાનું નક્કી થયેલ છે, તેમાંનો એક કાર્યક્રમ ધ્વજારોહણ તથા ભિક્ષુબોધોત્સવનો છે. તેનું સ્થળ પૂ. અમથાબાપાનું ખેતર મુ. પલિયડ (વેડા) જી. મહેસાણ છે. આ સ્થળે ઈ. ૧૯૭૮ની સાલમાં ડિસેમ્બર માસમાં નવ દિવસની ગાયત્રી અનુષ્ઠાન સાધના શિબિરનું નિઃશુલ્ક આયોજન પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવની નિશ્ચામાં કરવામાં આવેલ. દરેક શિબિરાર્થીનિ એક-એક સ્વતંત્ર ધાસની બનાવેલ કુટિર, ખાટલો, ગાઢલું, રજાઈ, ઓશીકું અને પાણીની માટલી આપવામાં આવેલ, તદ્વારાંત તેઓના માટે સવારે દૂધ-નાસ્તો તથા બે સમય ભોજનની વ્યવસ્થા પણ આયોજકો તરફથી કરવામાં આવેલ. કુટિરની જમીન પણ છાણ-માટીથી લીંપી સમતળ કરેલ. ચારે બાજુ ઓમ્પરમાત્માની ધજાઓ લગાવવામાં આવી હતી. ત્યાંનું વાતાવરણ ખૂબ જ અલૌકિક અને દિવ્ય બની રહ્યું હતું. વળી, ત્યાં રોજ

રાત્રે પૂજયશ્રી પાતંજલ યોગદર્શન ઉપર વાર્તાવાપ કરતા અને મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવાના ગૂઢ રહસ્યોને સમજાવતા. વળી, પ્રભાતફેરી અને સાયનફેરી પણ કાઢવામાં આવતી. આ શિબિરનો સામયિકોમાં ‘સત્રયુગની શિબિર’ એમ ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલ. કેમકે શિબિર-પરિસરમાં ઠેર-ઠેર બોર્ડ મૂકવામાં આવેલ કે કોઈએ ક્યાંય પણ રૂપિયા-પૈસા બેટ મૂકવાં નહીં. આ સ્થાનને નિર્વિકલ્ય મુક્તિધામ નામ આપવામાં આવેલ. શિબિરની યાદમાં દર વર્ષ નિર્વિકલ્ય મુક્તિધામમાં ઓમ્પરિવારની ધજ ડિસેમ્બર માસમાં છેલ્લા રવિવારે ચડાવવામાં આવે છે. દર વરસની જેમ આ વરસો પણ તા. ૩૧-૧૨-૧૭ને રવિવારે ધજારોહણનો તથા ભિક્ષુબોધોત્સવનો કાર્યક્રમ રાખવામાં આવેલ. કાર્યક્રમમાં સ્વાધ્યાય-સત્રસંગ-ધજારોહણ-ભિક્ષુબોધોત્સવ તથા પૂજયશ્રીનાં આશીર્વચન ઉપરાંત પર્યાવરણ-પરિશુદ્ધિ તથા ગાયત્રી-મારુતિયજ્ઞનું આયોજન કરવામાં આવેલ. કાર્યક્રમને અંતે ભોજન-પ્રસાદ તો હોય જ છે. આ પ્રસંગે પૂજયશ્રીએ ઉપસ્થિત સર્વે કલ્યાણ કામી મુમુક્ષો ઉપર જે આશીર્વચનની કરુણા વરસાવી, તેને નીચે મુજબ રજૂ કરવાનો નમ્ર પ્રયત્ન કરવામાં આવેલ છે.

★ ઓગણચાલીસમો ધજારોહણ-મહોત્સવ તથા ભિક્ષુબોધોત્સવ ★

અમથાબાપાનું ખેતર, મુ. પલિયડ (વેડા), તા. કડી, જી. મહેસાણ મુકામે યોજાયેલ કાર્યક્રમમાં પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજનાં આશીર્વચન

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જ્ય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જ્ય, તો જ આપણી જ્ય.

સૌનું સ્વાગત, સૌને વંદન, અભિનંદન, આશિષ.

આજે આપણે સૌ ઉદ્મો ધજારોહણ મહોત્સવ અને સાથે-સાથે ભિક્ષુબોધોત્સવનો કલ્યાણવાંચુઓને અમૂલ્ય પ્રેરણા આપતો કાર્યક્રમ ઊજવી રહ્યા છીએ. તેમાં સૌ ખૂબ જ આનંદ - ઉમંગ - ઉત્સાહ-પ્રેમપૂર્વક ઉપસ્થિત થઈ તેનો લાભ લઈ રહ્યા છો, તે માટે ખૂબ ખૂબ ધન્યવાદ.

આજના આ મહોત્સવની ઉજવણીનો લાભ પરમું ગુરુસંતપ્રેમી શ્રી અમરતભાઈ તથા મધુબહેને લીધો છે. તે બંનેને ખૂબ-ખૂબ આશિષ. તેઓ ઓમુપરિવારનાં જ છે. મધુબહેન શ્રી સ.સ.ભિક્ષુજીનાં ભાગીબેન થાય, તેથી આપણા પણ ભાગીબહેન જ થયાં કહેવાય. તેઓ બંને દિલ્હીમાં રહે છે. થોડો સમય અમદાવાદમાં પણ રહેતાં હોય છે. ક્યારેક-ક્યારેક અમેરિકામાં પણ રહે છે. અમરતભાઈ વિશ્વપરિસિદ્ધ ચિત્રકાર છે. તેમણે પોતાની ચિત્રકળા માટે એવોર્ડ પણ પ્રાપ્ત કરેલ છે. પાતાંજલ યોગદર્શનના સમાપ્તિપાદ ઉપર ખૂબ જ ચિંતન-મનનયુક્ત અમારા સ્વાનુભવને લોકાભિમુખ સરલ શૈલીમાં રજૂ કરેલ ગુજરાતી ટીકા કે જેને ઓમુપરિવાર ટ્રસ્ટ તરફથી ‘મુક્તા’ નામથી પુસ્તક રૂપે પ્રકાશિત કરેલ છે, તે ‘મુક્તા’ પુસ્તકના મુખ્યપુષ્ટને તેમણે ચિત્રિત કરેલ છે. ફેસબુક ઉપર ગુરુજીની મુખાફૂતિનો બે ભાગમાં વહેંચાયેલો ફોટો આવતો હતો. એક જ મુખાફૂતિમાં અડધામાં એક ભાવ અને બીજી અડધામાં બીજો ભાવ દેખતો-અનુભવાતો હતો. તે ફોટો પણ એમણે જ મૂકેલો, પરંતુ એમનો વિશેષ પરિચય તો એ કે તેઓ બંને - આખું કુટુંબ અત્યંત ગુરુ-સંત પ્રેમી છે. તે કોઈની દેખાદ્ભી નહીં પરંતુ પોતાની અંદરની સમજથી એમને આપણા પ્રત્યે અત્યંત પ્રેમ અને નિષ્ઠા છે. જો કોઈના કહેવાથી પ્રેમ થયો હોય, તો તે ધીઘરો પ્રેમ કોઈના કહેવાથી જોત-જોતામાં જોતો પણ રહેતો હોય છે. પરંતુ પોતાના અંતરની ઊલટથી-સમજણથી જે પ્રેમ-નિષ્ઠા બંધાઈ હોય, તે પથ્થરની લકીર સમાન હોય છે. ક્યારે પણ તેમાં કોઈ પણ પરિસ્થિતિમાં સહેજ પણ ઓછપ આવતી નથી. તે પ્રેમ-નિષ્ઠા જીવનભર સતત હદ્યમાં અખંડપણે જળવાઈ રહે છે. ગુરુ-સંત-ઈજ્ઞન પ્રત્યે આપણા હદ્યમાં આવી અટૂટ પ્રેમ-નિષ્ઠા અંકિત થયેલ હોય, તો કલ્યાણપથમાં આગળ વધવામાં સરળતા રહે છે. વણથંભી એકધારી ગતિએ કલ્યાણમાર્ગે આગળ વધી મોકશુપી આત્યંતિક સુખને પામી શકીએ છીએ. જીવનની સાર્થકતા માટે આવી દઢ સમજ ઉપયોગી થાય છે, કામ આવે છે.

તમે સૌ પણ આવી અંતરની ઊલટથી સમજણપૂર્વક આજના સર્વજીવહિતાયના કલ્યાણકારી ઉત્સવનો લ્હાવો લેવા, સવારે વહેલા ઊઠી દૂરદૂરથી પ્રેમ અને ઉમંગપૂર્વક

ઉપસ્થિત થયા છો. તે ખૂબ જ આનંદદાયક છે. આ ત્યારે જ થઈ શકે કે જ્યારે તેની સાચી કિંમત સમજાઈ હોય. વિકભ સં. ૨૦૭૩ ને આસો વદ દશમે અમને નેવ્યાસી વર્ષ પૂરાં થયા અને અમે નેવુમાં વર્ષમાં શુભ પ્રવેશ કર્યો. તે નિમિત્ત આખા વર્ષ દરમ્યાન તમે સૌએ સર્વજીવહિતાર્થે વિવિધ સાન્ત્વિક-આધ્યાત્મિક-કલ્યાણકારી કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવા નિર્ધારિત છે. તેમાં તમે સૌ ખૂબ જ ઉત્સાહપૂર્વક લાગેલા છો. તેના અનુસંધાનમાં આવનાર ચાર મહિના સુધીના કાર્યક્રમો નક્કી થઈ જ ગયા છે. તે કાર્યક્રમોમાં સ્વાચ્છા-સત્રસંગ તથા પર્યાવરણ-પરિશુદ્ધિ અને ગાયત્રી મારુતિયજ્ઞ અને ગુરુજીનાં આશીર્વચનનું આયોજન કરવામાં આવી રહ્યું છે. આજનો ધ્વજારોહણ તથા ભિક્ષુઓધોત્સવનો કાર્યક્રમ તો ઓમુપરિવારના ઉપક્રમે દર વરસે જે કાર્યક્રમ ઊજવવાનું નક્કી કરવામાં આવેલ છે. તે પૈકીનો એક કાર્યક્રમ છે, પરંતુ આજના આ કાર્યક્રમમાં પણ યજણનું આયોજન વિશેષ રૂપે કરવામાં આવેલ છે.

આયોજન જ્યારે નાના પાયે કરવામાં આવે ત્યારે હવન કહેવાય છે અને મોટા પાયે કરવામાં આવે, ત્યારે યજ કહેવાય છે. યજવિજ્ઞાન તો ખૂબ જ ગહનવિજ્ઞાન છે. આપણાં ઋષિમુનિઓએ અનંત કૃપા કરી જીવ-જગતના સર્વાંગી કલ્યાણ અર્થે આપેલ અમોદ ભેટ છે. યજમાં મુખ્યત્વે આંબાના લાકડાનો જ ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. આંબાના લાકડામાં અજિ પ્રગટાવતા તેના અશુપરમાણું છૂટા થઈને વાતાવરણમાં ફેલાઈને અનેક રોગના જીવાણું નાશ કરે છે. વળી, આંબાનાં લાકડાની સાથે જે બાવન પ્રકારની ઔષધ-જડીબુઝીના મિશ્રણ યુક્ત બનાવેલ ખાસ પ્રકારની હવન-સામચી અને ગાયના ચોખા ધી ની આહૃતિ આપવામાં આવે છે, તેની જોરદાર અસર વાતાવરણમાં બે-ગ્રાણ કોશ દૂર સુધી થાય છે. જ્યાં યજ થતો હોય, ત્યાં તેની અસર લગભગ એક મહિના સુધી રહે છે. એક મહિના સુધી રોગના જીવાણું ત્યાં આવી શકતા નથી. વાતાવરણ એકદમ શુદ્ધ-પરિશુદ્ધ રહે છે. આ બધી જાણકારી તો પરદેશમાં પર્યાવરણવાદીઓને અત્યારે મળી રહી છે અને તેઓ રજૂ કરી રહ્યા છે. અને તેમની આવી શોધની આપણે

ખૂબ જ પ્રસંગા કરીએ છીએ. પરંતુ મહાસમર્થ સિધ્યયોગી એવા આપણા ઋષિમુનિઓએ યજ્ઞવિજ્ઞાનના માધ્યમ દ્વારા હાલમાં થઈ રહેલી શોધોથી કેટલીય ઘણી વધુ સ્વાનુભવયુક્ત જ્ઞાણકરી-સમજ લોકકલ્યાણના જ ઉદ્દેશ્યથી હજીરો વર્ષ પહેલાં રજૂ કરી છે. કેવા પ્રકારના યજ્ઞથી તથા તેમાં હોમવામાં આવતી અમુક પ્રકારની સામગ્રીથી કયા પ્રકારનું પરિણામ પ્રાપ્ત કરી શકાય, તેની ખૂબ જ ઊંડાણપૂર્વક હવન-યજ્ઞવિજ્ઞાનના માધ્યમ દ્વારા રજૂ કરી છે. તથા તેઓ પણ પોતાના આશ્રમમાં જરૂરિયાત મુજબ આ પ્રકારના યજ્ઞો સતત કરતા હતા. પરંતુ મોટા ભાગના સૌ કોઈના દ્વારા આ બધું સમજવા-જ્ઞાણવાનો પ્રયત્ન કરી પણ કરવામાં આવતો નથી, પરંતુ જેમ દરિયા આગળ એક લોટા પાણીની કોઈ જ વિસ્તાત હોતી નથી. તેમ આપણા ઋષિમુનિઓ દ્વારા રજૂ કરેલ યજ્ઞ-હવનવિજ્ઞાનની રજૂઆતમાંથી એક નાની રજૂઆત વિદેશમાંથી ત્યાંના પર્યાવરણવાદીઓ દ્વારા કરવામાં આવે, તો આપણે તેનાં ખૂબ-ખૂબ વખાણ કરતા થાકતા નથી. આ આપણું વિદેશ પ્રત્યેનું ગાંડપણ-ઘેલછા છે, તેથી તેમનું બધું સાચું લાગે છે અને તેનાથી ઘણી વધુ આપણી રજૂઆત પ્રત્યે ઉપેક્ષિત રહીએ છીએ, તેની જરા પણ નોંધ લેતા નથી.

વાસ્તવમાં તો હવન-યજ્ઞવિજ્ઞાન એ તો આપણી ભારતીય ઋષિસંસ્કૃતિની અમૂલ્ય-દિય દેણ છે. ગીતામાં પણ શ્રીકૃષ્ણે યજ્ઞનો મહિમા કહ્યો છે અને તેમાં પણ જપયજ્ઞનો સવિશેષ મહિમા કહ્યો છે. ગીતામાં શ્રીકૃષ્ણે શું કહ્યું છે? ‘યજ્ઞાનામ્ભુ જપયજ્ઞોસ્મિ’ એટલે કે યજ્ઞમાં જ જપ યજ્ઞ હું છું એમ કહ્યું છે. આમ સર્વ પ્રકારના યજ્ઞમાં જપયજ્ઞને શ્રેષ્ઠ કહ્યો છે. જપયજ્ઞને શ્રેષ્ઠ શા માટે કહ્યો ? જપયજ્ઞ કરવામાં વિદ્વાન બ્રાહ્મણની, અભિની, ધી ની, ઔષધિની કશાયની જરૂરત હોતી નથી. જ્યાં બેઠા હોઈએ, કોઈ પણ સ્થિતિમાં હોઈએ, કોઈ પણ સમય હોય, જપયજ્ઞ કરી શકાય છે. એમાં પણ જ્યારે આપણી છેલ્લી સ્થિતિ હોય, મોટી યાત્રાએ જવાની તૈયારી હોય ત્યારે આપણી સ્થિતિ કેવી હોય ? ત્યારે ના દવા કામ આવે કે ના પોતાનાથી પણ કાંઈ

કરી શકાય. આપણે એટલા તો અશક્ત થઈ ગયા હોઈએ કે જેથી આપણી સ્થિતિ સાવ પાંગળી-પરવશ થઈ ગઈ હોય. તે સમયે બીજું કાંઈ કરવા શક્તિમાન ન હોઈએ, પરંતુ ખાટલામાં સૂતાં-સૂતાં જપ તો કરી શકાય. જપ એટલે આપણને પરમાત્માના જે નામમાં શ્રદ્ધા-ભક્તિ હોય તેનું નામસમરણ. આમ, છેલ્લી ઘડીએ બીજું કાંઈ જ કરી શકીએ નહીં, પરંતુ જપ તો કરી શકીએ, તેથી શ્રીકૃષ્ણએ ગીતામાં કહ્યું છે કે જેમ વેદોમાં સામવેદ હું છું, નક્ષત્રમાં અમુક નક્ષત્ર હું છું, છંદમાં ગાયત્રીછંદ હું છું તેમ યજોમાં જપયજ્ઞ હું છું. તો જપયજ્ઞ માણસ પોતે એકલો પણ બેઠાંબેઠાં કરી શકે અને એક કરતાં વધુ ભેગા થઈને સમૂહમાં પણ કરી શકે. પરંતુ જપયજ્ઞની મુખ્ય વિશેષતા એ છે કે જ્યારે આપણે સંપૂર્ણ પરાવલંબી હોઈએ, ખાટલામાં પડ્યા હોઈએ, મૃત્યુ આવ્યું કે આવશે, એવી સ્થિતિ હોય, ત્યારે આપણે બીજું કાંઈ કરી શકીએ નહીં ત્યારે પણ જપયજ્ઞ-નામસમરણ તો કરી શકીએ. તે રીતે આપણું મન આપણા ઈષ્ટમાં-શ્રદ્ધેયમાં લગાવી શકીએ. કહ્યું છે ને કે “મતિ એવી ગતિ થાશે.” છેલ્લી ઘડીએ આપણી જેવી મતિ હોય તેવી ગતિ થવાની. તો જે કોઈ પોતાના ઈષ્ટનો જપ કરતાં-કરતાં શરીર છોડે તેની ગતિ કેવી થાય, એ આપણે સમજ શકીએ છીએ, તેનો મનુષ્યજ્ઞન સાર્થક થઈ જાય. વળી, તેને એ વખતે ખરબ પડે કે, અરે ! ખરેખર કોઈ જ માનું નથી. જેને હું આજ સુધી મારા-મારા કહું છું તે બધા મને ફરતા ફરીને ઊભા છે. તે સૌની ઈષ્ટા છે, મને કાંઈક કહેવાની, મને સહાય કરવાની, પણ તેઓ તેમ કરી શકતા નથી. હું પણ જાણું છું કે આ સૌ મારા માટે તલપાપડ થઈ રહ્યા છે, પરંતુ તે સૌ મજબૂર છે. તેઓ મને કોઈ પ્રકારની સહાય કરી શકે તેમ નથી અને હું તેમની સહાય લઈ શકું એમ નથી. અત્યારે તો હવે હું એકલો જ મારી જાતે જપયજ્ઞ-ઈશ્રરસમરણ કરી શકું તેમ છું. તો આમ અંતવેળાએ જપયજ્ઞ જ મનુષ્યજ્ઞન સાર્થક કરવામાં સહાયરૂપ થાય છે, બીજું કાંઈ જ કામમાં આવતું નથી. આવી વિશેષતા જપયજ્ઞની છે. અત્યારે આપણે જે યજ્ઞ કરી રહ્યા છીએ, તે આહુતિયજ્ઞ છે.

તદ્વારાંત આપણે ઓમ્પરિવારના ઉપકમે આધગુરુ પુષ્ય અભિપેક્યજ્ઞ પણ કરતા હોઈએ છીએ. તેમાં શું બોલીએ છીએ?

“પ્રાણવ પ્રભૂજી ઓમ્, પૂજું ચરણો તમારાં;  
આધગુરુજી ઓમ્, અર્થ સ્વીકારો અમારાં”  
**ઓમ્... સર્મર્પયામી**

આમ બોલીને આપણે ઓમ્પરમાત્માને પુષ્પનો અભિપેક કરીએ છીએ. પરંતુ અત્યારે જે યજ્ઞ કરીએ છીએ, તેમાં યજ્ઞકુર્માંના અન્નિમાં સામગ્રીની આહૃતિ આપીએ છીએ. યજ્ઞમાં જે આંબાનાં લાકડાં ઉપયોગમાં લેવાય છે તથા ગાયનું ધી અને બાવન પ્રકારની જડિબુદ્ધીઓના મિશ્રાણની આહૃતિ આપવામાં આવે છે તે બધાંને અન્નિનો સ્પર્શ થતાં તેના અણુપરમાણુ છિન્નવિછિન્ન થઈ વાતાવરણમાં ભળે છે. અને વાતાવરણમાં રહેલા રોગના જીવાણુને નાચ કરે છે. તેથી વાતાવરણ શુદ્ધ પરિશુદ્ધ થાય છે. તેમાં હાજર રહેનારા સૌ કોઈનું આરોગ્ય નિરામય થાય છે. આ અસર જ્યાં યજ્ઞ થતો હોય, તેની ફરતે ચારે બાજુ ગ્રણ-ત્રણ કોશ સુધી પહોંચે છે. તેટલા વિસ્તારમાં જે કોઈ પણું, પક્ષી, મનુષ્ય, સ્ત્રી, પુરુષ, ભણેલા, અભજા, ગરીબ, અમીર હોય તે સૌને એની વત્તાઓછા પ્રમાણમાં અસર થાય છે. આમ, અનંતજીવનું કલ્યાણ થાય છે. તો જ્યાં યજ્ઞ થઈ રહ્યો હોય, ત્યાં ઉપસ્થિત રહેલાને તેની કેટલી અસર થાય, લાભ મળે! આ પ્રાપ્તિ એ સ્થૂળ નહીં, પરંતુ સૂક્ષ્મપ્રાપ્તિ છે.

આપણે નોકરી કરતા હોઈએ તો મહિનો પૂરો થાય એટલે હાથમાં પગાર આવે તે સ્થૂળપ્રાપ્તિ છે. અને યજ્ઞથી જે પ્રાપ્તિ થાય તે સૂક્ષ્મપ્રાપ્તિ છે. જ્યાં યજ્ઞ ચાલતો હોય, આંબાનાં લાકડાં, ગાયનું ચોખ્યું ધી અને બાવન પ્રકારની જડિબુદ્ધીઓની આહૃતિ અપાતી હોય, એના સૂક્ષ્મ તત્ત્વ અણુ-પરમાણુ વાતાવરણમાં ફેલાઈ રહ્યા હોય, એ નાક દ્વારા આપણાં ફેફસાંમાં જતા હોય, તે આંખોથી દેખાય નહીં, કાનથી સંભળાય નહીં, નાકથી થોડી એની સુગંધ પમાય. જેના દ્વારા આપણું તન-મન તાજગી અને સ્વીકાર્યમય બને છે. કલ્યાણમાર્ગમાં આગળ વધવામાં સહાયક બને

છે. તે યજ્ઞની સૂક્ષ્મપ્રાપ્તિ છે. જેમકે આપણે શાસ વાટે વાયુમાંથી ઓક્સિજન મેળવીએ છીએ તે સૂક્ષ્મપ્રાપ્તિ છે. તે નજરે દેખાય નહીં, પરંતુ તેનાથી શરીરતંત્ર કાર્યશીલ રહે છે.

આ વાતો આપણા કાર્યક્રમોમાં અવારનવાર તમે સાંભળો છો, સાંભળવામાં તમને આનંદ આવે છે. અમને પણ આ બધું તમને સંભળવાવામાં આનંદ આવે છે. અમારા નેવુમા વર્ષમાં શુભપ્રેશ નિમિત્તે આખા વર્ષમે પરમ્ભ કલ્યાણકારી અનેકવિધ કાર્યક્રમોના માધ્યમ દ્વારા કલ્યાણમય રીતે પસાર કરવું, ઊજવવું અને તેમાં અનંતજીવને સાંકળી લેવા તેનું આખું આયોજન તમે સૌએ પરમાત્માની કૃપાથી ધરી કાઢવું છે, તે ખૂબ જ હર્ષની વાત છે. તે માટે તમો સૌ ખૂબ-ખૂબ ધન્યવાદને પાત્ર છો. તમારા સૌના આ નિષ્કામ શુભસંકલ્પને પરમ્ભકૃપાળુ ઓમ્પરમાત્મા નિવિધે પાર પાડે તેવી પ્રાર્થના. તેના અનુસંધાનમાં જુદાં જુદાં શહેરોમાં, ગામડાંઓમાં એમ ચારે બાજુ એક પછી એક કાર્યક્રમની ઊજવણી થઈ રહી છે. ગ્રણ-ચાર મહિનાના કાર્યક્રમો તો અગાઉથી નોંધાઈ ચૂક્યા છે. પરમાત્માની કૃપા તથા તમારા સૌના પરસ્પરના સાથ-સહકાર અને સંપન્તી ભાવનાથી જ આ સર્વજીવહિતાર્થેનું કાર્ય ખૂબ જ શિસ્તબદ્ધ આગળ ધ્યી રહ્યું છે. નેવુમા વર્ષની ઊજવણીના જે વિવિધ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરેલ છે. તેમાંનો એક કાર્યક્રમ તમારા ગુરુજી-શ્રદ્ધેય એટલે કે અમારી ડોક્યુમેન્ટરી ફિલ્મનું આયોજન છે. તેની જવાબદારી અજયભાઈએ ખૂબ જ ઉત્સાહપૂર્વક ઉપાડી લીધી છે. તે માટે તેઓ અથાકપણે ખૂબ જ જોરદાર પુરુષાર્થ કરી રહ્યા છે. અમારા બચપણથી અત્યાર સુધીનાં વધુમાં વધુ સંસ્મરણો તેમાં કર્દ રીતે વધુમાં વધુ આવરી લેવાય તે માટે તેઓ અને બીજાં પ્રેમીજનો ખૂબ જ ઉત્સાહપૂર્વક સતત પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે, અમારા કેદારેશ્વર, ગલતેશ્વર, અમેરિકા, પલિયાડ વગેરેના રોકાણ દરમ્યાનના ફોટાઓના આલ્બમ છે. તે દરેક આલ્બમમાં બસો-બસો ફોટા છે. તેમાંથી પણ જરૂરત મુજબ ફોટા ડોક્યુમેન્ટરીમાં મૂકવાના છે, પરમાત્માની

કૃપાથી એ ડોક્યુમેન્ટરી ફિલ્મ તૈયાર થશે, એટલે સૌ પ્રેમીઓને કાયમ માટે અનું અવિસ્મરણીય સંભારણું પ્રાપ્ત થશે.

પર્યાવરણ-પરિશુદ્ધિ તથા ગાયગી-મારુતીયજ્ઞ પદ્ધી તમો સૌ બિક્ષુબોધોત્સવના કાર્યક્રમની ઉજવણી કરશો. તે માટે થઈને શાલ-વસ્ત્ર મોકલાવેલ છે. અને કયું વસ્ત્ર કોને ઓઢાડવું તેની બધી વાત શશિકાન્ત તથા ભાવેશભાઈને સમજાવી દીધી છે. ડૉ. સ.સ. બિક્ષુજ્ઞને તેમનાં મોટાંબહેન ડાહીબહેન વસ્ત્ર ઓઢાડશે. ડૉ. સ.સ. બિક્ષુજ્ઞ એક વસ્ત્ર શ્રી ગુરુધ્યાન બિક્ષુજ્ઞના પ્રતિનિધિ તરીકે રાજુભાઈ સુખડિયા (ડાકોર)ને તથા બીજું વસ્ત્ર અમૃતભાઈને ઓઢાડશે. આ વસ્ત્ર ને ઓમ્પ્રરમાત્માની પ્રસાદી રૂપે ઓઢાડવામાં આવે છે. આ વસ્ત્ર ને સામાન્ય વસ્ત્ર સમજવાનું નથી, પરંતુ તે ઓમ્પ્રરમાત્માની પ્રસાદી અને આપણી શુભેચ્છારૂપી એક કવચ-બખ્તર છે એમ સમજવાનું છે. આ કવચ-બખ્તર શું કામ કરે છે ? કલ્યાણપથમાં આગળ વધવામાં કઈ રીતે સહાયરૂપ થાય છે ? આપણા અર્થાત્ જેને વસ્ત્ર ઓઢાડવામાં આવે છે, તેના હદ્યમાં જે દૈવ-સાત્ત્વિક સંપત્તિ રહેલી હોય છે તે સતત રહે - જળવાઈ રહે, કોઈ એવા પ્રતિકુળ સંજોગો આવે તે સમયે બહાર નીકળી જવા પ્રયત્ન કરે, ત્યારે બહાર નીકળવા દે નહીં, તેને રોકી રાખે. બહાર નીકળવા પ્રયત્ન કરે એટલે કે પોતાના જે ઉચ્ચ-સાત્ત્વિક આદર્શોથી અલગ વિચારસરણી ધરાવતા સાથીઓ આપણને આપણા આદર્શોમાંથી ડગાવવાના પ્રયત્ન કરે એવી પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિ આવે ત્યારે તેની સામે થાય, એ દૈવિક સંપત્તિરૂપી આદર્શોને નીકળવા ના દે. એટલે કે પોતાના આદર્શોમાં મક્કમ વજ સમાન રહી શકીએ. ભવસાગરમાં ગોથાં ખવડાવનારી બહારની ભામક-મૃગજળ સમાન ચ્યમક-દમક રૂપી આસુરી સંપત્તિને પોતાની અંદર પેસવા ન દે. આમ આ વસ્ત્રરૂપી સૂક્ષ્મ અભેદ કવચ-બખ્તર જેને ઓઢાડવામાં આવે તેનું રક્ષણ કરે - કલ્યાણ કરે તે ભાવનાથી ઓઢાડવામાં આવે, છે. જેને વસ્ત્ર ઓઢાડવામાં આવ્યું તે થોડી વાર સુધી ઓઢી અને પછી તે વસ્ત્રને મૂકી દેશે. ત્યારે પણ પછી સૂક્ષ્મ અભેદ કવચરૂપી વસ્ત્ર કે જે

ઓઢાડવામાં આવે છે તે સૂક્ષ્મરૂપે તેની રક્ષા સાથે જ રહે છે, અને સૂક્ષ્મ રૂપે તેની સતત રક્ષા કરે જ છે એવી સદ્ગ્રાવના વસ્ત્ર ઓઢાડવા પાછળ રહેલી છે.

તમે સૌ અત્યારે જ્યાં ઉપસ્થિત થઈ સાત્ત્વિક કાર્યક્રમનો અમૃત્ય લહાવો લઈ રહ્યા છો, ત્યાં ૧૯૭૮ની સાલમાં નવ દિવસાની ‘ગાયગી’ અનુજ્ઞાન સાધનાશનિર્બિર’નું નિઃશુદ્ધ આયોજન પરમાત્માની અહેતુકી કૃપાથી ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે કરવામાં આવેલ. તેની યાદમાં દર વરસે ડિસેમ્બર મહિનાના છેલ્લા રવિવારે ઓમ્નારાયણની ધજા ચઢાવવામાં આવે છે, તો બિક્ષુબોધોત્સવ પદ્ધી તમો અતિઉમંગપૂર્વક ધ્વજારોહણ કરશો. જો કે આપણા દરેક કાર્યક્રમમાં તમો સૌ ખૂબ જ ઉત્સાહ-ઉમંગ-ગ્રેમથી ઉપસ્થિત રહી, તેનો અમૃત્ય કલ્યાણકારી લાભ સતત લઈ રહ્યા છો. આજના કાર્યક્રમમાં પણ તમો સૌ સવારે વહેલાં ઊઠી દૂરદૂરથી તેનો લાભ લેવા હાજર છો. થોડી ઘણી તકલીફ પણ પડી હશે. પણ જે ખરેખર કલ્યાણવાંચ્યુ છે, તેને આવા કલ્યાણકારી કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રહેવામાં પડતું કષ એ કષ લાગતું નથી. તેને તેઓ કષ નથી માનતા પણ આનંદની સુખની લાગણી જ અનુભવે છે. તમારા સૌની સ્થિતિ-સમજણ પણ આવી જ છે. વળી, આજના કાર્યક્રમની વિશેષતા એ છે કે કાર્યક્રમનું સ્થળ વસ્તીથી દૂર, ખેતરમાં બિલકુલ નૈસર્જિક વાતાવરણમાં છે, તેથી તન અને મન બેયને તાજું મળશે. વાતાવરણમાં વિપુલ પ્રમાણમાં ઓક્સિજન તથા પ્રાણિતત્વ રહેલાં હોય. ત્યાં તમે સૌ જેટલો સમય રહેશો. તેટલો સમય તમને સૌને તેનો વધુ લાભ મળશે. વળી, ભોજનપ્રસાદમાં બાજરીના રોટલા, સુખડી, ધી-ગોળ, રીંગણનું શાક, કઢી, ભાત વગેરે છે. આમ, ભોજનપ્રસાદ પણ સાત્ત્વિક અને આરોગ્યપ્રદ છે. તેનો પણ તમને સૌને લાભ મળશે ભોજન અને ભજન માટે આપણા ગુરુ-સંતોષે ટૂંકાણમાં ઘણી જ ગર્ભિત સાચી સમજણ સમજાવી છે. તુલસીદાસે કહું છે કે -

“પ્રભુભજન મેં આલસી, ભોજન મેં હોશિયાર; તુલસી એસે જીવ કો, લાખ બાર વિકાર.”

જે મનુષ્ય ભગવાનનું ભજન કરે નહીં અને જાતજાતનાં ભોજનમાં જ સદા તેની રુચિ લાગેલી રહે, તેવા મનુષ્યને લાખ વાર વિકાર છે. આવા કમભાગી મનુષ્ય માટે તુલસીદાસ બીજું કહે પણ શું. મનુષ્યજન્મ પ્રાપ્ત કરીને મુખ્ય શું કરવાનું છે, મોક્ષની પ્રાપ્તિ માટે જીવનપર્યંત નિરંતર પ્રેમપૂર્વક ભજન કરવા રૂપી પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ. આ પુરુષાર્થ શરીરના માધ્યમ દ્વારા જ થઈ શકે. તેથી શરીરને ટકાવવા માટે ભોજન કરવાનું હોય છે. આ ભોજન કેવું હોવું જોઈએ? સાંદું, શુદ્ધ, સુપાચ્ય સાચ્ચિક હોવું જોઈએ. જો શરીર બરાબર સ્વસ્થ-નિરોગી રહે, તો જ ભજન સારી રીતે થઈ શકે. આમ, ભોજન ભજન માટે કરીએ છીએ, એ વાત સાવ વિસરાઈ ગઈ. હાલના સમયમાં ભોજન સ્વાદ માટે - શોખ માટે થઈ ગયું, દેખાદેખી માટે થઈ ગયું, એકબીજાને નીચું દેખાડવાની મનોવૃત્તિને અનુરૂપ થઈ ગયું. વિચારે કે તેણે લગ્નમાં આટલી વાનગીઓ બનાવી હતી, તો હું લગ્નમાં તેનાથી વધુ આટલી વાનગી બનાવું. આ મનોવૃત્તિના કારણે ભોજનની ગુણવત્તાનો લોપ થઈ ગયો. અને અજ્ઞાની લોકો આવા હાનિકારક ભોજનની વાહવાહ કરતા થઈ ગયા. પરિણામે બિનઅારોગ્યપ્રદ ભોજનને કારણે અનેક રોગોના ભોગ થઈ ભજનથી દૂર થઈ ગયા. જ્યારે જે તત્ત્વજ્ઞાની છે, તેઓને ખબર છે કે ભોજન શા માટે કરવાનું છે. એટલું જ નહીં વસ્ત્ર પણ શા માટે પહેરવાનાં છે કષ્ટું છે કે -

“તીન ટૂક કૌપીન કો, અરુભિન ભાજુ લોન;  
તુલસી રધુવર ઉર બસે, ઈન્દ્ર બાપડો કૌન?”

તીન ટૂક કૌપીન કો એટલે સમાજની મર્યાદા જળવાય, શરીર ઢંકાય અને શરીરનું રક્ષણ થાય, તેવાં વસ્ત્રો પહેરે અને અરુભિન ભાજુ લોન, લોન એટલે મીઠું, તો મીઠા વગરની ભાજુ જમવી એવો અર્થ થાય. આપણા ભોજનમાં મીઠું હોય, તો ભોજન સ્વાદિષ્ટ લાગે છે, એટલે આપણે મીઠા વગરનું ભોજન જમવાનું એમ સમજવાનું નહીં, પરંતુ માત્ર સ્વાદ માટે ભોજન કરવાનું નહીં કે જેથી સ્વાસ્થ્ય બગડે નહીં અને ભજન સારી રીતે થઈ શકે. કલ્યાણપથમાં

આગળ વધી મનુષ્યજન્મની સાર્થકતા જેમાં છે, તે મોક્ષને પ્રાપ્ત કરવાના મુખ્ય ધ્યેયને પ્રાપ્ત કરી શકીએ. તો મુખ્ય વાત એ સ્વસ્થ-નિરોગી શરીર હોવું. જો આપણી પાસે લખલૂટ ઐશ્વર્ય હોય, પરંતુ શરીર નાદુરસ્ત હોય, આપણે અનેક રોગના ભોગ બનેલા હોઈએ, તો આપણને જીવનમાં સુખ-શાંતિ મળતા નથી. પરંતુ શરીર તંદુરસ્ત હોય અને આર્થિક સ્થિતિ સામાન્ય હોય તો પણ આપણે સુખ-શાંતિપૂર્વક જીવન જીવી શકીએ છીએ. કષ્ટું છે ને કે

‘પહેલું સુખ તે નિરોગી કાયા.’

પરમાત્માની કૃપાથી તથા ગુરુસંતોના આશિષથી આવી કલ્યાણકારી વાતો તમને સંભળાવવાની અમને સતત પ્રેરણા થાય છે કે જે તમને સતત સાંભળવા મળે છે, સૌના જીવનનો મોટો સમય વહેવારપંચમાં જ જાય છે, તેથી જીવનનું મુખ્ય ધ્યેય વિસરાઈ ન જાય અને તે તાજું રહે તે માટે સતત સંભળાવવામાં આવે છે. તે માટે જ આપણા જુદા-જુદા કાર્યક્રમોનું આચોજન કરવામાં આવે છે. તે નિમિત્તે જેટલો સમય કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રહીએ તેટલો સમય વહેવાર-પ્રપંચથી દૂર રહી શકાય અને એકાદ પણ કલ્યાણકારી વાત આપણા હૃદયસોંસરી ઊતરી જાય અને આપણું કલ્યાણ થઈ જાય. આવા કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત રહીને વીજળીના ઝબકારે મોતી પરોવી લેવાનું છે.

મનુષ્યજીવન સાર્થક કરવા માટે મુખ્ય સત્ય અને ધર્મમય જીવન જીવવાનું અત્યંત અનિવાર્ય છે. જો એવું જીવન જીવીશું, તો બીજું કંઈ નહીં કરીએ તો પણ જીવન સાર્થક કરી શકીશું. આપણે રામ-કૃષ્ણ-બુદ્ધ વગેરેની પૂજા કરીએ છીએ. શા માટે? કેમકે તેઓએ પોતાના સમગ્ર જીવનમાંથી વ્યક્તિગત સુખોનો સત્ય અને ધર્મની સ્થાપના માટે ત્યાગ કર્યો તેથી તે અવતારો પૂજનીય થયા. આના ઉપરથી બોધ લેવાનો કે જીવનમાં સત્ય અને ધર્મ જ મુખ્ય છે તેથી જ આપણે સત્ય અને ધર્મની જય બોલીએ છીએ.

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય, તો જ આપણી જય.

ઓમ્ નમःપાર્વતીપતમે હરહર મહાદેવ હર.

સર્વને આશિષ જ્યનારાયણ

## પ.પુ. સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગબિક્ષુજી મહારાજનાં આશીર્વચન

મુ. ડાકોર, તા. ૭-૧-૨૦૧૮

સંકલન - શશીકાંત પટેલ

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જ્ય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જ્ય, તો જ આપણી જ્ય.

પ.પુ. સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગબિક્ષુજી મહારાજે નેવુમા વર્ષમાં શુભ પ્રવેશ કર્યો, તેના અનુસંધાનમાં પરમાત્માની કૃપા તથા પૂજ્યશ્રીના આશીર્વાદથી સમગ્ર નેવુમા વર્ષ દરમિયાન સર્વજીવ હિતાર્થના વિવિધ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવા નિર્ધારિત છે. તે પૈકી તા. ૭-૧-૧૮ ને રવિવારે ડાકોર ઓમ્પરિવારે ડાકોર મુકામે કાર્યક્રમનું આયોજન

કરેલ. કાર્યક્રમમાં સ્વાધ્યાય-સત્રસંગ, પર્યાવરણ-પરિશુદ્ધિ તથા ગાયત્રી-મારુતિયજ્ઞ અને પ.પુ. સદ્ગુરુદેવનાં આશીર્વચન અને અંતે ભોજન પ્રસાદનો કાર્યક્રમ રાખવામાં આવેલ. આ પ્રસંગે પ.પુ. સદ્ગુરુદેવે ઉપસ્થિત સર્વે સદ્ગર્મ પ્રેમીજનો ઉપર કૃપાની અમીવર્ષા કરતાં જે આશીર્વચનની હેલી વરસાવી, તેને નીચે મુજબ રજૂ કરવાનો નામ્ર પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે.

### : આશીર્વચન :

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જ્ય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જ્ય, તો જ આપણી જ્ય.

સર્વેનું સ્વાગત - વંદન - અભિનંદન - આશિષ

તમારા ગુરુદેવના એટલે કે અમારા નેવુમા વર્ષમાં શુભ પ્રવેશ નિમિત્તે ઓમ્પરમાત્માની કૃપાથી સમગ્ર નેવુમા વર્ષ દરમિયાન સર્વ જીવ હિતાર્થના વિવિધ આધ્યાત્મિક કાર્યક્રમો ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે ઊજવવાનું તમો સૌઅે ભેગા મળી આયોજન કરેલ છે. આમ, તમે સૌ એક નિમિત્ત ઉભું કરી નિજામભાવે સર્વજીવ હિતાય - સુખાયના કાર્યક્રમો ખૂબ જ પ્રેમ-ઉત્સાહ-ઉમ્ભગભેર એક સંપની અથાગપણે યોજી રહ્યા છો, તે ખૂબ જ પ્રશંસનીય કાર્ય છે. તે માટે તમને સૌને ખૂબ-ખૂબ અભિનંદન, આશિષ. કેમકે આધુનિક સમાજમાં મોટા ભાગે સૌ કોઈ મારું અને મારા પરિવારનું હિત કેમ વધુ થાય તે માટે જ સતત લાગેલા રહે છે. એટલું જ નહીં, પરંતુ તે માટે બીજાનું અહિત થાય તેની સહેજપણ પરવા કરતા નથી. આમ, સ્વાર્થ સંકુચિત માનસિકતાને વશ થઈ જીવી રહ્યા છે. ત્યારે તમે સૌ વસુધૈવુકુંબક્રમની ઉમદા વિશાળ ભાવના સાથે જોડાઈ સર્વજીવ હિતાર્થના કાર્યક્રમમાં અવિરત પુરુષાર્થ કરી રહ્યા છો. એટલું જ નહીં, પરંતુ તે પણ તમે સૌ નિજામભાવે કરી રહ્યા છો, તેથી તમે સૌ ધન્યવાદને પાત્ર છો.

આખા વર્ષ દરમિયાન આયોજેલ કાર્યક્રમમાં વિશેષ રૂપે પર્યાવરણ-પરિશુદ્ધિ તથા ગાયત્રી-મારુતિયજ્ઞનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. તો પ્રથમ યજ્ઞમાં પર્યાવરણ-પરિશુદ્ધિમંત્રથી આહૃતિ આપવાની છે. તેનો મંત્ર છે - ‘પર્યાવરણપરિશુદ્ધિ કરવા, આપીએ આહૃતિ સોમ સ્વાહા;’ જીવ સર્વના રોગ ટાળવા, સ્વીકારો આહૃતિ ઓમ સ્વાહા.’

પહેલાના સમયમાં ઋષિમુનિઓ આશ્રમમાં નિયમિત યજ્ઞ કરતા હતા. તેમાં તેઓ સોમ નામની વનસ્પતિની આહૃતિ આપતા હતા. આ સોમ નામની વનસ્પતિમાં પર્યાવરણ તથા શરીરને શુદ્ધ પરિશુદ્ધ કરવાનો સાચ્ચિક ગુણ હતો. આપણે પણ અહીં એવી ભાવનાથી આહૃતિ આપવાની છે કે, હે ઓમ્પરમાત્મા, અમે યજ્ઞમાં સોમ નામની વનસ્પતિની આહૃતિ આપી રહ્યા છીએ, તો કૃપા કરી સર્વ જીવોના રોગ ટાળવા તમે તેને સ્વીકારો. આપણે મંત્રને અંતે સ્વાહા બોલીએ છીએ, તેનું પણ ઘણું મહત્વ છે. યજ્ઞ થકી થતી શરીરશુદ્ધિમાં તેની જબરજસ્ત અસર થાય છે. સૌઅે જાટકા સાથે ઉચ્છ્વાસ કાઢી સ્વાહા બોલવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. જ્યારે આપણે મંત્ર બોલીએ છીએ, ત્યારે ફેફસાંમાંનો દૂષિત વાયુ ધીરે-ધીરે બહાર નીકળે છે. પછી જ્યારે મંત્રના અંતે સ્વાહા બોલીએ છીએ, ત્યારે જે થોડો ઘણો વાયુ ફેફસાંમાં છેડે ભરાઈ રહ્યો હોય તે પણ બહાર નીકળી જ્યાય છે. આમ ફેફસાંમાનો

દૂષિત વાયુ પૂરેપૂરો બહાર નીકળી જાય છે. પછી આપણે જ્યારે પાણો ફરી મંત્ર બોલવાની શરૂઆત કરીએ છીએ, ત્યારે જો શથી શાસ લઈએ છીએ, તેથી બહારના ઓક્સિજનયુક્ત શુદ્ધ વાયુથી ફેફસાં ભરાઈ જાય છે. એટલું જ નહીં, પરંતુ યજ્ઞમાં આંબાનાં લાકડાં, ગાયનું શુદ્ધ ઘી અને બાવન પ્રકારની જડીબુઝી મિશ્રિત ઔષ્ઠિ હોમવામાં આવે છે, તેને અન્નિનો સ્પર્શ થતાં તેના આશુ પરમાણુ છિન્-વિચ્છિન્ન થઈ વાતાવરણમાં ફેલાયેલા હોય છે. તે પણ આપણાં ફેફસાંમાં વાયુની સાથે જાય છે. તેની દિવ્ય અસરથી આપણી અંદરની અશુદ્ધિઓ દૂર થવા લાગે છે. આપણી તંદુરસ્તીમાં સુધારો થાય છે, તેથી યજ્ઞમાં ઉપસ્થિત સૌ કોઈએ વધુમાં વધુ મંત્ર બોલવાનો આગ્રહ રાખવાનો, જેથી શરીરશુદ્ધિનો વધુમાં વધુ લાભ મ્રાપ્ત થાય. શક્ય હોય ત્યાં સુધી સૌએ આહૃતિ આપવાની, પણ જો ના આપી શકાય, તો મંત્ર તો અચૂક બોલવાનો. યજ્ઞમાં ખાસ આંબાનાં સૂકાં લાકડાં જ વાપરવાનો આગ્રહ રાખવાનો. હમણાં જ પરદેશમાં વૈજ્ઞાનિકોએ એક પ્રયોગ કર્યો. એક મોટા હોલમાં તપાસ કરી, તો તેમને રોગના જીવાણું વાતાવરણમાં ફેલાયેલા મળ્યા. પછી તેઓએ અમુક સમય સુધી ત્યાં આંબાનાં લાકડાં સંગ્રહાયાં. પછી ત્યાં તપાસ કરી તો રોગના જીવાણું મોટા ખાગે નાશ પામ્યા હતા. અને લગભગ એક મહિના સુધી તે જીણાયા ન હતા. પરદેશમાં વૈજ્ઞાનિક અભિગમથી સંશોધન કરી યજ્ઞની વાતાવરણમાં થતી સકારાત્મક અસર વિશ્વ સમક્ષ હવે રજૂ કરી. પરંતુ આપણા ઋષિમુનિઓએ તો હજારો વર્ષ પહેલાં, યજ્ઞવિજ્ઞાનની રજૂઆત અતિ વિશાળ અને ઊંડાણપૂર્વક કરેલી છે. તેઓએ તો જુદા-જુદા યજ્ઞો અને તેમાં વપરાતી જુદી-જુદી આહૃતિઓની સામગ્રીની કેવી જુદી-જુદી અસર થાય છે, તે ખૂબ જ સારી રીતે રજૂ કરેલ છે. હમણાં અધ્યત્માઈએ ફેસબુક ઉપર COW (ગાય) થેરાપી વિશે થોડી વિગત મૂકી હતી. તેમાં જ્ઞાનાચું હતું કે વિદેશમાં અમુક અસાચ રોગોમાં કાઉથેરાપીનો સહારો લેવામાં આવી રહ્યો છે, તેમાં રોગ પ્રમાણે રોગીને જુદી-જુદી રીતે તેની સારવાર કરવામાં આવે છે. જેમકે દર્દને ગૌશાળામાં રાખવો, ગાયના શરીર ઉપર હાથ ફેરવવો, ગાયને ગળે લગાડવી, ગાયનાં ઘી-

દૂધનું સેવન કરવું, ગાયના છાણનો શરીર ઉપર લેપ કરવો વિગેરે. આપણા ઋષિમુનિઓ આશ્રમમાં ગાય અચૂક રાખતા. તેના છાણથી કુટીર-આંગણું લીપતા. તેને રોજ પંપાળતા. તેના દૂધનું પાન કરતા વિગેરે. આમ હજારો વર્ષ પહેલાંથી ગાયને જીવન સાથે વણી લઈ તેનો અલભ્ય લાભ લેતા. આમ આપણા ઋષિમુનિઓના નિરામય દિવ્યાયુમાં આ પણ અગત્યનું પરિબળ હતું. આપણી સંસ્કૃતિમાં આજે પણ ગાયને માતાનો દરજાઓ આપી તેને પૂજનીય ગણવામાં આવે છે. પરંતુ, આ બધી રજૂઆત પરદેશમાં થઈ, તેથી આપણે તેની વાહવાહ કરતા થાકતા નથી. જ્યારે તેના કરતાં કેટલાય ગણી અને બૃહદ, વિશેષ અને ઊંડાણપૂર્વકની રજૂઆત હજારો વર્ષ પહેલાં આપણા મહાન ઋષિમુનિઓ, યોગીજનોએ કરી છે. તેની કાંતો નથી આપણાને જાણ અથવા જો જાણ હોય, તો તેને નજરાંદાજ કરતા રહ્યા છીએ, તેની નોંધ પણ લેતા નથી. આ આપણી વિદેશ પ્રત્યેની આંધળી ઘેલણા છે. આપણે વિદેશનું બધું જ સાચું અને ઉત્તમ માનીએ છીએ. જ્યારે આપણું જે સનાતન છે, તે આપણા ગળે ઉત્તરતું નથી. એટલે તો કહું છે કે —

**‘ગાંબ કા જોગી જોગટા, આન ગાંવ કા સિધ’**

વિદેશમાં તો આંબાનાં લાકડાના પ્રયોગથી તેની અસર વિષે જે થોડું ઘણું સંશોધન કર્યું તે રજૂ કર્યું, પરંતુ આપણે જે યજ્ઞ કરીએ છીએ, તેમાં આંબાનાં લાકડાં ઉપરાંત ગાયનું શુદ્ધ ઘી અને બાવન પ્રકારની ઔષ્ઠિ ગુણ ધરાવતી દિવ્ય જડીબુઝીનું મિશ્રણ અને થોડા અદ્દ ભેળવેલા હોય છે. આ બધાની આહૃતિ આપીએ છીએ. આ બધા દ્વયને અન્નિનો સ્પર્શ થતા તેના આશુ-પરમાણુ છૂટા પડી ત્રણ-ત્રણ કોશ સુધી વાતાવરણમાં ફેલાય છે. તે વાતાવરણની અસરમાં જે કોઈ આવે તે સર્વેને પ્રભાવિત કરે છે. ચાહે તે મનુષ્ય હોય, પણ હોય કે પક્ષી, વળી, આપણે તો યજ્ઞના સ્થળ ઉપર જ ઉપસ્થિત છીએ તો આ દિવ્ય વાતાવરણનો કેટલો બધો લાભ મ્રાપ્ત થાય તે સમજ શકાય છે. આમ, યજ્ઞનો પૂરો લાભ મ્રાપ્ત કરવા સૌએ સમગ્ર યજ્ઞ દરમિયાન સમજણ અને નિષ્ઠાપૂર્વક મંત્ર બોલવા જરૂરી છે. યજ્ઞમાં સૌએ એક વાત ખાસ ધ્યાનમાં રાખવાની છે કે ધુમાડો થાય નહીં. જો

ધુમાડો થાય, તો આહૃતિ આપવાની બંધ કરીને અજિન બરાબર પ્રજવલિત કરીને પછી જ પાછી આહૃતિ આપવી. જો અજિન બરાબર પ્રજવલિત ન હોય, તો આહૃતિદ્રવ્ય બળી જાય છે. તેથી ધુમાડો થાય છે. તેથી તેના અણુ-પરમાણું પણ બળી જાય છે અને વાતાવરણમાં ભળતા નથી. તેથી તેનો લાભ આપણને મળતો નથી. તો યજ્ઞ દ્વારા આહૃતિ દ્રવ્યના અણુ-પરમાણું ધૂટા પડી વાતાવરણમાં ભળે તે જ મુખ્ય છે. તો જ આપણને તેનો તરત લાભ પ્રાપ્ત થાય. આપણે મોઢા વાટે દવા લઈએ તો તે પેટમાં જાય, પછી લોહીમાં ભળે અને પછી હદ્ય, ફેફસાં અને શરીરના જુદા જુદા અવયવોમાં પહોંચે પછી તેની અસર થાય તેમાં વધુ સમય લાગે. પરંતુ કલોરોફોર્મ આપવામાં આવે ત્યારે તેની કેવી ત્વરિત અસર થાય છે. તેવી જ રીતે આ દિવ્ય અણુ-પરમાણું યુક્ત વાયુ શાસ દ્વારા ફેફસાં જતાની સાથે જ તરત જ તેની દિવ્ય અસર શરીરમાં થાય છે. ઘણાં વરસો પહેલા આ પર્યાવરણ પરિશુદ્ધિ યજ્ઞની શરૂઆત ઉમરેઠથી કરવામાં આવી હતી. તે સમયે અમે ઉમરેઠમાં રોકાયેલ અને ઉમરેઠમાં રોગચાળો ફાટી નીકળેલ. તો ત્યાં એક નહીં પરંતુ ગલીએ ગલીએ આ પર્યાવરણ-પરિશુદ્ધિ યજ્ઞ કરેલ. ઉમરેઠ ઓમ્પરિવારે પણ સર્વજ્ઞવ હિતાર્થેનું આ કાર્ય ખૂબ જ ઉત્સાહભેર ઉપાડી લીધું હતું. પરમાત્માની કૃપાથી થોડાક જ સમયમાં રોગચાળો કાબૂમાં આવી ગયો હતો. હવે નેવુંમા વર્ષની ઉજવણી નિમિત્તે સર્વજ્ઞવ હિતાર્થ-સુખાય તે ફરી પાછો કરવામાં આવી રહેલ છે. સામાન્ય રીતે બધી જગ્યાએ એક કુંડી યજ્ઞ જ કરીએ છીએ. પરંતુ ડાકોર ઓમ્પરિવારે રજૂઆત કરી કે ગુરુજી, કાર્યકર્મમાં વધુ લોકો આવશે. તેથી એક કુંડી કરીશું, તો બધાને યજ્ઞનો વ્યવસ્થિત લાભ મળશે નહીં. જો ગ્રણકૂડી કરીએ તો ઉપસ્થિત સૌ કોઈને સારો અને સંતોષકારક લાભ પ્રાપ્ત થાય. તેમની સર્વજ્ઞવ હિતાર્થની ઉમદા ભાવના તથા અપૂર્વ ઉત્સાહને કારણે ગ્રણકૂડી યજ્ઞ કરવાની સ્વીકૃતિ આપી. વર્ષો પહેલાં બકરાણામાં રવુભાબાપુના ત્યાં પંચકૂડી યજ્ઞ કરેલ. તે પછી અહીં ગ્રણ કુંડી થઈ રહ્યો છે. એકથી વધુ કુંડી યજ્ઞ નહીં કરવાનો આગ્રહ એટલા માટે રાખવામાં આવે છે કે આયોજકો-વ્યવસ્થાપકોની જવાબદારી વધી જાય નહીં.

પર્યાવરણ-પરિશુદ્ધિમંત્રથી આહૃતિ આપ્યા બાદ ગાયત્રીમંત્રની આહૃતિ આપવાની હોય છે. ગાયત્રીમંત્ર વૈદિક મંત્ર છે. ગાયત્રીમંત્રમાં પરમાત્માને પ્રાર્થના કરવામાં આવે છે કે હે સર્વવ્યાપક પરમ્ભૂત્પાળું પરમાત્મા અમે તમારું ધ્યાન ધરીએ છીએ, પ્રાર્થના કરીએ છીએ, તમે અમારી બુદ્ધિમાં વસો, બુદ્ધિને પ્રેરો-શુદ્ધ કરો. આમ ગાયત્રીમંત્ર બુદ્ધિની શુદ્ધિ માટેનો મંત્ર છે. દરેક મનુષ્યને બુદ્ધિની વૃદ્ધિની નહીં પરંતુ શુદ્ધિની આવશ્યકતા છે. ગમે તેટલી બુદ્ધિ હોય પણ જો તે શુદ્ધ ન હોય, તો તે નિત્યાનિત્ય, સાર્યા-નરસાના વિવેકને સમજી શકશે નહીં. પરિણામે કલ્યાણપથમાં આગળ વધી શકશે નહીં. પરિણામે મનુષ્યજન્મની સાર્થકતા કે જે આ જન્મે જ મોક્ષ પ્રાપ્ત કરવાના મુખ્ય ધ્યેય પ્રત્યે ઉપેક્ષિત રહેશે. પરિણામે આવા મનુષ્યનું કલ્યાણ થતું નથી. અંતે જન્મ-મરણરૂપી ચોર્યાસીના ચક્કરમાં ફરતો રહી દાડુણ દુઃખ ભોગવતો રહે છે, પરંતુ શુદ્ધ બુદ્ધિથી પ્રેરિત જે કાંઈ કર્મ કરવામાં આવે છે, તે કલ્યાણપથમાં આગળ વધવામાં સહાયરૂપ બને છે, આગળ વધારે છે. જેથી નિષ્ઠામકર્મના માધ્યમ દ્વારા ખૂબ જ પૂન્યનું ભાસું બેણું કરી મનુષ્ય જન્મની સાર્થકતા જેમાં રહેલી છે, તે આત્યંતિક સુખ-મોક્ષ-મુક્તિને પામવા માટે તેને અનુરૂપ પુરુષાર્થ કરી આ જન્મે જ અક્ષય-શાશ્વત સુખને પ્રાપ્ત કરવા પ્રેરાઈએ છીએ અને પ્રાપ્ત કરી શકીએ છીએ. આ પ્રાપ્તિ શુદ્ધબુદ્ધિ થકી જ થઈ શકે. જીવનમાં આત્યંતિક-અક્ષય-સનાતનસુખ પ્રાપ્ત કરવું તે જ મુખ્ય છે. તે સિવાયનાં બીજાં ગમે તેટલાં ભૌતિક સુખ પ્રાપ્ત થાય, તો તેની આત્યંતિક સુખની તુલનામાં કોઈ જ વિસાત નથી. કેમકે ભૌતિક સુખ ક્ષણભંગુર-મૃગજળ સમાન-ભામક છે. પ્રાથમિક દણિએ અજ્ઞાનતાને કારણે આપણને તે સુખ ભલે લાગે, પરંતુ અંતે તો તે દુઃખને આપનારાં જ છે. પતંજલિમુનિએ આ વાતને યથાયોગ્ય સમજાવતા સાધનપાદના સૂત્ર નં. ૧૫માં કહ્યું છે કે—

“પરિણામતાપસંસ્કારદુઃખેર્ણશુદ્ધિવિવેકિનઃ”  
“પરિણામતાપસંસ્કારદુઃખેર્ણશુદ્ધિવિવેકિનઃ”

પતંજલિમુનિએ શું કહ્યું છે? આત્યંતિક સુખ સિવાયનાં જગતનાં બીજાં બધાં તમામે તમામ સુખ પરિણામ રૂપે, તાપ રૂપે, સંસ્કાર રૂપે અને ત્રીણુણના પરસ્પરના સંધર્ષને

કારણે વિવેકીજનોને દુઃખ જ લાગે છે. તેથી આ મૃગજળ સમાન સુખોની માયાજળમાં ન ફસાતાં સનાતન-અક્ષય સુખ માટે જ તન-મન-ધન-વિચાર-વાણી-વર્તનથી સતત લાગેલા રહેવું જોઈએ. અમૂલ્ય એવા આ મનુષ્યજન્મનો કીમતી સમય જગતનાં ભૌતિક સુખો મેળવવાના પ્રયત્નમાં સહેજ પણ વેડફાય નહીં તે માટે સતત સાવધાન રહેવું જોઈએ. જન્મ-બચપણ-યુવાની-બુઢાપો-મૃત્યુ આ કમ દરેકના જીવનમાં અવિરત ચાલે છે. તેમાંથી કોઈ જ બચી શકતું નથી. કહ્યું છે કે

“સોના રે પહેરો, રૂપા રે પહેરો, પહેરો હીરામોતી બચી શકે ના કોઈ જગતમાં, જન્મ-મરણના ચક્કબૂહથી.”

એટલે કે આપણી પાસે ગમે તેટલું ભૌતિક એશ્રય હોય, પરંતુ આ કમમાંથી કોઈ જ બચી શકતું નથી. પછી ચાહે તે અમીર હોય કે ગરીબ, અભણ હોય કે વિદ્વાન, સામાન્ય મનુષ્ય હોય કે યોગી, બધાયને આ નિયમ લાગુ પડે જ છે. સવારે સૂર્ય ઉગે છે અને રાતે આથમે છે, તેમાં આપણા આયુષ્ણનો એક દિવસ ઓછો થઈ જાય છે. સૂર્ય ઉગવાનો અને આથમવાનો ઘટનાક્રમ નિયમિત રીતે સતત ચાલે જ છે. તેમાં સહેજ પણ આધુંપાછું થતું નથી. આ કમની સાથે આપણું આયુષ્ય પણ ઓછું થતું જાય છે. આમ, આપણે હર કાણે મૃત્યુની સમીપ જ જઈ રહ્યા છીએ. તેથી સત્તવરે ચેતી જઈએ. મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવા માટેનો યથાર્થ પુરુષાર્થ કરવામાં લાગી જઈએ. જીવનની એક-એક પલ અન્તિ મૂલ્યવાન છે. તેને નકામી જવા દઈએ નહીં, વેડફાઇ નહીં. કહ્યું છે કે —

“કલ કરે સો આજ કર, આજ કરે સો અબ,  
પલ-પલ બિતી જત હૈ, ફિર કરેગા કબ.”

પરમાત્માની કૃપાથી મોંઘેરો મનુષ્યજન્મ પ્રાપ્ત થયો છે. તો આ જન્મમાં મોહમ્મદી મહામાયાના લોભામણા ભૌતિક સુખવાસનાઓમાં ફસાઈને એવું ના વિચારીએ કે હજુ તો હું નાનો છું, ભજન કરવાની મારી ઉંમર નથી. અત્યારે તો હુન્વથી સુખ-સાધયબી, મોજ-શોખ, ભોગ-વિલાસ માણવાની મારી ઉંમર છે. અત્યારે તો હું વધુમાં વધુ મેળવી તેનો ઉપભોગ કરવા માટે જ જવું. પછી જ્યારે મારી ઉંમર થશે પછી ભજન કરીશ. આ મારી ઉંમર ભજન

કરવાની નથી. જો આવું વિચારીને જીવન જીવીશું તો આપણું કદી પણ કલ્યાણ થશે નહીં. કેમકે યુવાનીમાં શરીરનું આરોગ્ય સારું હોય. શરીરમાં જોમ-જુસ્સો-તરવરાટ હોય. આવી સ્થિતિમાં જ ભજન કરી શકાય. ઉંમર થતા બુઢાપામાં તે થાય નહીં. તે સમયે આપણી સ્થિતિ પરવશ અને લાચાર હોય. માંડ-માંડ ડગલા ભરી શકતા હોઈએ, પાણીનો જ્લાસ પણ માંડ ઊંચી શકીએ તેવી સ્થિતિ હોય. ખાટલામાં પડ્યા હોઈએ. આપણે આપણી જીતની પણ સાર-સંભાળ રાખી શકતા હોઈએ નહીં, તે માટે બીજાનો આધાર - સહાય લેવી પડતી હોય.

‘ઉંભરા તો દુંગરા થયા, પાધર થયા પરદેશ’

આવી સ્થિતિમાં ભજન ક્યાંથી કરી શકાય - તે તો જીવાનીમાં જ કરી શકાય. આપણે એમ વિચારીએ કે ઉંમર થયા પછી કલ્યાણ માટે પ્રયત્ન કરીશું, તો તેવું વિચારનાર મહા અજ્ઞાની છે. કેમકે આપણાને એક ક્ષણ પછી શું થવાનું છે, શાસ લીધા પછી બીજો શાસ લેવા રહીશું કે કેમ તે જીણતા નથી અને વરસો પછી ભજન કરીશું તેવું વિચારનું આપણી અજ્ઞાસમજ-અજ્ઞાનતા છે. એક ભજનની લીટી છે કે —

“ખબર નથી પલ કી, રે ભાઈ બાત કરે કલ કી”.

તો મનુષ્યજન્મ પ્રાપ્ત થયો છે તો આત્યંતિક સુખ રૂપી મોક્ષને પામવા તેની હર ક્ષણનો સદ્ગુર્યોગ કરી તે માટે જરૂરી પુરુષાર્થમાં અવિરતપણે લાગી જવાનું છે. તેને અનુરૂપ સંયમ-નિયમવાળું વિવેક-મયર્દારૂપ જીવન જવાનું છે. કેવું જીવન જવવાનું તે માટે કહ્યું છે કે...

“તીન ટૂંક કૌપીન કો, અરુબિન ભાજી લોન;

તુલસી રધુવર ઉર બસો, ઈન્દ્ર બાપડો કોન.”

શું કહ્યું ? તીન ટૂંક કૌપીન કો એટલે કે દેખાડા માટે, વટ પાડવા માટે નહીં, પરંતુ શરીરનું રક્ષણ થાય, સમાજની મર્યાદા જળવાય અને શરીર ઢંકાય તેવાં સાદા વસ્ત્ર પહેરવાં જોઈએ. પછી કહ્યું અરુબિન ભાજી લોન એટલે કે ભોજનમાં મીઠા વગરની ભાજી જમવાની. આપણે જે ભોજન જમીએ તે આપણા શરીરના આરોગ્ય માટે અનુકૂળ છે કે નહીં તેનો વિચાર કર્યા વગર માત્ર સ્વાદ માટે ભોજન કરવાનું નહીં. પરંતુ શુદ્ધ, સાત્ત્વિક, આરોગ્યપ્રદ ભોજન જમીએ કે જેથી

શરીર તંદુરસ્ત-નીરોગી રહે, જેથી ભજન નિર્વિઘ્ને સારી રીતે કરી શકાય. પણ કહું છે કે તુલસી રધુવર ઊર બસે. ઈન્દ્ર બાપડો કૌન. જે મનુષ્ય આવું સીધું-સાદું, સયમ-નિયમવાળું, વિવેક-મયર્દિયાપૂર્વકનું જીવન જીવતાં જીવતાં સદાય પરમાત્મામાં એટલે કે નિષ્ઠામ સત્તકર્મો કરવામાં જ સતત કાર્યરત હોય, તેને મન અખૂટ ઐશ્વર્યના માલિક એવા મોટા ધનકુભેરોની કોઈ જ વિસાત નથી હોતી. તે આવા લોકોની સહેજ પણ સહેશરમ આવતો નથી. તે તો પોતાના સાત્ત્વિક જીવનમાં જ સદા મસ્ત રહી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવા-કલ્યાણપથમાં આગળ વધવા અવિરત તત્પરતાપૂર્વક લાગેલો રહે છે. મનુષ્યજન્મને શ્રેષ્ઠ કહ્યો છે, કેમકે મનુષ્ય જ મોક્ષનો વિચાર-ઈચ્છા કરી તેને અનુરૂપ યથાર્થ પ્રયત્ન કરી શકે છે. બાકી તો મનુષ્ય-પશુ-પક્ષી એ બધાંયમાં ભ્ય-મૈથુન-આહાર-નિન્દ્રા આ કાર્યો તો સમાનપણે જ થાય છે. તો આ જન્મે મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવાનો વિચાર કરીશું નહીં અને ખાયા-પિયા-મોજ ડિયા એટલે કે અંતે જે દુઃખમાં જ પરિણામે છે તેવા જગતના તમામ ભૌતિક સુખોમાં લોલુપ રહી સ્વચ્છંદી જીવન જીવિશું. તો જન્મ એળે જોશે. મનુષ્યની ઈચ્છાઓનો તો કોઈ જ અંત નથી. તે તો અનંત છે. જેમ કે પહેલા પગે ચાલતા હતા, તો ઈચ્છાતા હતા કે સાઈકલ હોય તો સાચું, સાઈકલ આવી તો ઈચ્છા સ્કૂટરની થઈ. સ્કૂટર આવ્યું તો ઈચ્છા ગાડીની થઈ. આમ, એક ઈચ્છા પૂરી થતા થોડા સમયમાં બીજી ઈચ્છા ઉભી થતી જ હોય છે. આ કમ જીવનપર્યત ચાલે છે. આવી ભૌતિક - મૂગજળ સમાન - ક્ષણાંગુર ઈચ્છા અને તેને પ્રાપ્ત કરવાના પ્રયત્નો મનુષ્યને દુબાડે છે. જન્મ-મરણના ચકરાવે ચડાવી દુઃખ અને માત્ર દુઃખ જ આપે છે. તો ઈચ્છા શેની કરવાની? સનાતન - અક્ષય - સાત્ત્વિક-આત્માતિક સુખ કે જેને મોક કહેવાય છે તેની કરવાની. પરંતુ માત્ર ઈચ્છા જ કરવાની નહીં, પરંતુ તે પ્રાપ્ત કરવા માટે તેને અનુરૂપ જીવન જીવતાં-જીવતા યથાર્થ પ્રયંત પુરુષાર્થ દ્વારા તેને આ જન્મે જ પ્રાપ્ત કરી લેવાનું. તો જ મનુષ્યજન્મ સાર્થક થયો કહેવાય. મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવા માટે સત્ય-ધર્મભય જીવન જીવવું અનિવાર્ય છે. જો આવું જીવન જીવિશું અને જીવનમાં બીજું કાંઈ જ નહીં કરીએ તોપણ મનુષ્યજન્મ સાર્થક થશે.

જીવનમાં સત્ય અને ધર્મ એ જ મુખ્ય છે. આપણે રામ-કૃષ્ણ વિગેરેની ભગવાન માની પૂજાએ છીએ તેમના શરીર પણ પંચ-મહાભૂતનાં જ બનેલાં હતાં. સમયના વહેણ સાથે તે સર્વે પંચમહાભૂતમાં પાછાં ભળી ગયાં. હતાં પણ તેમને ભગવાનની જેમ પૂજાએ છીએ. કારણ કે તેઓએ જીવનભર સત્ય અને ધર્મના રક્ષણ અને સ્થાપના માટે થઈને પોતાના સધણા વ્યક્તિગત સુખોને જતાં કરી સતત દુઃખ જ ભોગવ્યા. ઇતાં પણ તે દુઃખો તેમને દુઃખ લાગ્યા નહીં અને હસતા મુખે ભોગવ્યાં. તેથી તેમની પૂજા કરીએ છીએ. આપણે પણ આપણા દરેક કાર્યક્રમમાં સૌથી પ્રથમ સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જ જ્ય બોલાવીએ છીએ. સત્ય અને ધર્મ એ જ પરમ્ભગુરુદેવ પરમાત્મા, પરમ્ભસત્તા, પરમ્ભચૈતન્ય, તસ્ય વાચક: પ્રણવ: તે ચૈતન્યનું નામ ઓમ્ભ છે, તેથી જ આપણે આપણા કાર્યક્રમમાં ધૂન બોલીએ છીએ કે...

“ઓમ્ભગુરુ સત્ય ગુરુ ધર્મગુરુ ઓમ્ભ ઓમ્ભ,  
સત્યગુરુ ઓમ્ભ ધર્મગુરુ ઓમ્ભ ઓમ્ભ,  
ઓમ્ભગુરુ સત્ય ગુરુ ધર્મગુરુ ઓમ્ભ ઓમ્ભ.”

આમ પરમ્ભ ગુરુદેવ પરમાત્માની સાચી સમજણ - ઓળખ, શરીરધારી ગુરુ-સંતોની કૃપાથી આપણને પ્રાપ્ત થાય છે. તેથી તો કહું છે કે -

“ગુરુગોવિંદ દોનોં ખડે, કિસકો લાગુ પાય;  
બલિહારી ગુરુદેવ કી, ગોવિંદ દીયો બતાય.”

જીવનમાં આટલી બધી મહત્ત્વાની સદ્ગુરુદેવની છે. તેમની કૃપા થકી જ આપણે પરમ્ભચૈતન્ય સ્વરૂપ ઓમ્પરમાત્માને સમજ - ઓળખી શકીએ. આ પરમ્ભ સત્તા તો નિર્ણય - નિરાકાર છે, તેથી એ ચર્મચ્યક્ષુથી દેખાય નહીં, પરંતુ તે આપણી સૂક્ષ્મબુદ્ધિ અનુભવાય. જેવી રીતે હવા દેખાતી નથી, પરંતુ તેની હાજરી આપણે અનુભવીએ છીએ, તેવી રીતે પરમાત્મા-આત્માને જોવાના નહીં, પણ અનુભવવાના છે. તે ત્યારે જ અનુભવાય કે જ્યારે આપણે સત્ય અને ધર્મભય સંપૂર્ણ સાત્ત્વિક જીવન જીવીએ.

પરમાત્માની કૃપાથી આ બધી પરમ્ભકલ્યાણકારી સાચી સમજણની વાતો તમે સૌ કાયમ સાંભળો જ છો, પરંતુ જે નવા ધર્મપ્રેમી મુમુક્ષુ ઉપસ્થિત થયા હોય તેમને આ બધું

સાંભળવા, જાણવા મળે અને તમને સૌને તે તાજું થાય તેથી દોહારાવીએ છીએ. પરમ્ભકૃપાળું પરમાત્માને પ્રાર્થના કરીએ કે સૌ સત્ય અને ધર્મભય જીવન જીવી કલ્યાણપથમાં આગળ વધી આ જન્મે જ મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરી શકે તેવી શક્તિ-ભક્તિ-મતિ આપવાની કૃપા કરો.

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જ્ય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જ્ય, તો જ આપણી જ્ય. ઓમ્ નમ: પાર્વતી પતથે હરહર મહાદેવ હર. ફરી ફરી સર્વને ખૂબ ખૂબ આશીષ - જ્ય નારાયણ

## “સ્વધર્મે નિધનં શ્રેયः” એટલે શું?

- યોગભિક્ષુ

‘ગીતા’ શબ્દને પલટાવી નાખીએ તો થાય ‘તાગી’ અર્થાત્ ત્યાગી. ત્યાગમય જીવનનો ઉપદેશ એ આખી ગીતાનો સાર છે. તાગીનો અર્થ થાય તાગ લેનારો. વિશ્વ અને વિશ્વકર્તાનો, આત્મા-મહાત્મા-પરમાત્માનો જેઓ તાગ લઈ શકે છે, જેઓ તેમનો પાર પામી શકે છે, તેઓ જ ગીતાના સાચા જ્ઞાનકાર કહેવાય. અગમ્ય રહસ્યોને ગમ્ય કર્યા સિવાય જીવનમાં ત્યાગ આવી શકતો નથી. આવેલો ત્યાગ ટકી શકતો નથી.

ગીતામાં કહ્યું છે કે –

**સ્વધર્મે નિધનં શ્રેયઃ પરધર્મો ભયાવહઃ:**

**સ્વધર્માન્પારિત્યજ્ય મામેક શરણં વ્રજ.**

અહીં સ્વધર્મ અને પરમધર્મના સાચા રહસ્યને સમજવું અત્યંત જરૂરી છે. અહીં ધર્મનો અર્થ કોઈ સંપ્રદાય થતો નથી. સ્વધર્મ એટલે આત્માનો ધર્મ અને પરધર્મ એટલે ઈન્દ્રિયો અને વૃત્તિઓનો ધર્મ. આત્મસ્થ થવાથી જ શ્રેય પ્રાપ્ત થાય છે, ઈન્દ્રિયો અને વૃત્તિઓને વશ વર્તવું ભયકારક છે.

આપણા માટે ભારતની તુલનાએ વિશ “પર” છે; ગુજરાતની તુલનાએ ભારત ‘પર’ છે; અમદાવાદની તુલનાએ ગુજરાત પારકું કહેવાય; આપણા ઘરની તુલનાએ અમદાવાદ પારકું લાગે; આપણા શરીરની તુલનાએ આપણાં ઘર પારકું ગણાય અને અંતઃકરણની તુલનાએ શરીર પણ પારકું છે. પરંતુ આત્માની તુલનાએ સર્વ કાંઈ પર પારકું છે. એક માત્ર આત્મા જ સ્વ-પોતાનો છે.

‘મામેક શરણં’ એટલે એક માત્ર આત્માના શરણો. જે વખતે શ્રીકૃષ્ણે ‘મામેક શરણં વ્રજ’ કહ્યું, ત્યારે તે

સાંભળનાર અર્જુન હાજર હતા. અત્યારે ગીતાનો એ શ્લોક બોલતી વખતે વક્તા અને શ્રોતા, બંને આપણે જ છીએ તે ન ભુલાવું જોઈએ. આત્મા ઈન્દ્રિયો અને વૃત્તિઓને કઢી રહ્યો છે કે મારા શરણે આવો. પૂર્વ શરીર આત્માના જ કારણે સક્રિય છે.

આત્માના શરણે જવું એટલે જગતના પ્રપંચની મોહ-માયામાંથી મુક્ત થવું; ભૌતિકતાનું ક્ષાણભંગુરપણું અને આધ્યાત્મિકતાનું અમરપણું ઓળખવું-સમજવું.

‘સ્વધર્મે નિધનં શ્રેયः’ અર્થાત્ આત્માના ગુણધર્મનું ચિંતન-મનન કરતાં મૃત્યુ થાય, તો તે શ્રેયકારક-મોક્ષકારક છે અને ઈન્દ્રિયો અને વૃત્તિઓના ગુણધર્મનું તથા મોહમાયાનું ચિંતન-મનન કરતાં કરતાં પ્રાણ છૂટે તો તે ભયકારક છે, અકલ્યાણકારક છે.

ઈન્દ્રિયોના અને વૃત્તિઓના બધા જ ગુણધર્મો તાગીને ‘મારા શરણે’ એટલે કે આત્માના શરણે જવાનું છે. બધા જ પ્રકારના સંપ્રદાયો અને અસંપ્રદાયોનું શરણું છોડીને એકમાત્ર આત્માનું શરણું સ્વીકારવાનું છે.

જે જીવની વૃત્તિઓની ધારા નાભિથી અધોગામી થાય છે, તે જીવ સામાન્ય છે, પરંતુ જેમની ધારા અધોમાંથી પલટાઈને ઊર્ધ્વ થઈને બ્રહ્મરંધ્રમાં પહોંચે છે, ત્યારે તે રાધારૂપ બની જાય છે. બ્રહ્મરંધ્રપી વૈકુંઠમાં જ સમાપ્તિપી શ્રીકૃષ્ણ બિરાજમાન છે. શ્રીકૃષ્ણના દર્શન માટે અને વૈકુંઠમાં નિવાસ કરવા માટે ‘ધારા’ને ‘રાધા’ બનાવવી પડે.

‘સ્વધર્મ’ નો અર્થ ‘હાલમાં આપણે જે સંપ્રદાયમાં છીએ તે’ જ જો કરીએ, તો તો અનર્થ જ થાય. કારણ કે અત્યારે આપણે જે સંપ્રદાયમાં છીએ, તે આપણી થોડી પેઢીપૂર્વે

નહોતો અને કદાચ થોડી પેઢીઓ પછી ન પણ હોય. જો આમ જ હોય તો, આપણા પૂર્વની પેઢીના સંપ્રદાયની તુલનાએ આપણે જે સંપ્રદાયમાં છીએ, તે સ્વ-સ્વસંપ્રદાય-સ્વર્ધમ્ન કહેવાય. અને હાલમાં આપણે જેને આપણો ધર્મ સ્વર્ધમ્ન કહીએ છીએ, તે આપણી ભવિષ્યની પેઢીનો નહીં રહે.

આ રીતે જોતાં કોઈ એક સંપ્રદાયના મનુષ્યોને જ નહીં, પરંતુ વિશ્વના તમામ સંપ્રદાયોના મનુષ્યોને ગીતાના આ શ્લોકો સુખશાંતિ પ્રાપ્ત કરવાની યુક્તિ બતાવી રહ્યા છે. માટે જ ગીતા એ કોઈ જાતિ-સંપ્રદાયનો નહીં, પણ વિશ્વગ્રંથ છે.

## આજનું ભાથું

- યોગભિકૃ

### ★ ‘મોટા’ કોને કહેવાય? ★

લઘુતાથી પ્રભુતા મળે, પ્રભુતાથી પ્રભુ દૂર,  
કીડી ભિસરી ખાય છે. હસ્તી ફાકે ધૂળ.

અનુભવીની આ વાણી આપણે સાંભળી નથી. કદાચ સાંભળી છે, પણ સમજ્યા નથી. તેથી ‘મોટા’ની (સજજનોની) સરળતાને સમજવામાં થાપ ખાઈ જઈએ છીએ. આપણને તે ચમત્કારી લાગે છે કે જેનામાં બહારનો ભભકો, ધણું મોટું પ્રદર્શન, આધુનિક સુખસગવડની રેલમહેલ, ટાપ્ટીપથી ઉપસાવેલ શારીરિક શુંગારિકતા, માથાં પટકીને મરી જઈએ તોય સમજમાં ન આવે તેવી અટપટી વાણી, વાચણપણું. મોટેરાનું - શ્રીમંતોનું એકટર - એકટ્રેસોનું ‘મોટું’ બખડજંતર, પકડાઈ ન જવાય તેવી રીતે કોઈ વસ્તુ કાઢી આપીને તેને ચમત્કારમાં ખપાવવાની કુશળતા તથા ગાંડા-ઘેલાપણું વગેરે-વગેરે જોવા મળે છે. આપણી સમજની એવી દરિદ્રતા છે. અને આપણા સ્વભાવની એવી અવળચંડાઈ છે કે તેને તેઓ જ મોટા ચમત્કારી ભાસે છે કે જેઓ કોઈ અજ્ઞાત્યા પ્રદેશમાંથી ઊતરી પડ્યા હોય અને ઘણી મોટી બેટ-દક્ષિણા લઈને તથા કલાકો સુધી લાઈનમાં ઊભા રખાવીને પછી જ લબ્ધ-જબ્દ દર્શન આપતા હોય. આપણી ઘેલધાનું મુખ્ય કારણ છે આપણી લોભી, લાલચું અને ઓછી મહેનતે અગર વગર મહેનતે વધુમાં વધુ કાયમી લાભ પ્રાપ્ત કરી લેવાની વૃત્તિ. આવી મધ્યલાળમાં અનેક નકલી ‘મોટાઓ’ની પાછળ વર્ષો સુધી ભટકતા રહીએ, તેમના ફંડામાં ફસાઈ જઈએ તોયે ચેતી શકતા નથી. અને કયારેક તો એવી વિકૃતિમાં સલવાઈ જવાય છે કે આપણે પોતે પણ નાકવઢાનો પથ વધારવાનો-ચલાવવાનો પ્રયત્ને કરીએ છીએ! પછી તો આવાં પાખંડોમાં એવા તો પાવધરા બની

જઈએ છીએ કે કોઈ ‘મોટા’ (હમદર્દ) આપણને તેમાંથી બચાવવાનો પ્રયત્ન કરે તો તેને પણ પછાડી દઈએ છીએ. અથવા કમ સે કમ બદનામ તો કરીએ જ છીએ કે જેથી તે ફરી આપણને બચાવવાનું કે સુધારવાનું નામ ન લે. પણ આથી આપણને જ નુકસાન છે. આમ કરવાથી ધીમે-ધીમે આપણો આખો કુટુંબ-પરિવાર આમાં ફસાય છે અને પછી ‘ગાંધીના ઘરે જાંધી આવ્યા’ જેવું થાય છે. પછી ઢોંગ અને પાખંડ એટલી હુદે વકરે છે કે એક પરિવારના સભ્યોમાં આપસઆપસમાં પણ છેતરવાની હરીફાઈ ચાલે છે. પરિણામે આખો પરિવાર છિન્ન-ભિન્ન થઈને પતન પામે છે.

જેઓ સંપૂર્ણ સાદગીથી જીવતા હોય આપણા જેટલી નીચાઈએ ઊતરીને આપણી સાથે હળતા-મળતા હોય તથા આપણી સાથે ને આપણા આંગણમાં રમતા-જમતા હોય તેઓ આપણને મોટા નથી લાગતા, તેનું કારણ છે આપણી અવળચંડાઈ, અજ્ઞાન અને ખોટી વ્યાખ્યા પછી અવળચંડાઈનાં અવળચંડા ફળો જ ભોગવવાં પડેને? જે વાવીએ તે જ ઊતરેને?

આપણી ઊંધી ખોપરી તેને જ ગુરુ-સંત માને છે કે જેઓ પૂરો પાખંડ કરી શકે છે અને આપણને કાયમ ભ્રમણામાં રાખી શકે છે. જેઓ પોતાની સરળતાના કારણે આપણને ભ્રમણામાંથી બહાર કાઢે છે અને ખરાં રહસ્યો બતાવી દે છે તેને આપણી ઊંધી ખોપરી ગુરુ-સંત-મોટા માનવાનું મૂકી દે છે.

શું મોટા ‘ચમત્કારી બાપજી’ મટી જવાની બિકે ભ્રમોને જ પોષવા? ના, કોઈ પણ ભોગે સાચી વાત જ કહેવી જોઈએ. સજજન માટે તો ભ્રમો દૂર કરવાનો પ્રયત્ન કરવો એ જ એક ચમત્કાર છે અને એ જ તેમની પ્રાપ્તિ અને આનંદ છે.

## ★ વક્તાવક્જળિ ★

એક જગ્યાએ વાંકું હોય તોય તુરત લોકોની નજરે ચડે. તો આઈ જગ્યાએ વાંકું, હોય તો-તો લોકનજરે ચડ્યા વિના રહે જ કેમ? એમાંથી વળી જો છિદ્રાન્યેષી સ્વભાવ હોય, તો તે છિદ્રોને ગોતીગોતીને ઉપસાવે.

પુત્રનાં લખણ (લક્ષ્મણ) પારણામાંથી અને વહુનાં લખણ બારણામાંથી. પણ અહીં તો પારણું યે નથી કે બારણું યે નથી, અહીં તો ગર્ભમાંથી લખણ લખલખાવે છે! અને તે પણ કેવાં? પોતાના પિતાની ભૂલ કાઢવામાં આવે છે! હાહાકાર જ મચી જાયને! સાચું હોય તોય પરંપરાથી જુદું બોલાય જ કેમ? પારકાની ભૂલ ન કઢાય, તો પોતાના પિતાની તો ભૂલ કઢાય જ કેમ?!

પોતાના પિતાની ભૂલ કાઢી એટલે પિતાના શ્રાપના કારણે તેઓ અણાવક થયા કે તેઓ અણાવક હતા તેથી પિતાની ભૂલ કાઢી? ‘હું પંડિતોને છતી ગયો. પંડિતોએ કહ્યું હા તો મેં કહ્યું ના અને પંડિતોએ કહ્યું ના તો મેં કહ્યું હા.’ કઢાય અણાવકજની બાબતમાં આવું તો કંઈ નહીં બન્યું હોયને?

અદ્વૈત, દૈત, તૈત, વિશિષ્ટદૈત, શુદ્ધાદૈત અને કેવલાદૈત વગેરેનો મતો પણ એક પ્રકારની ગ્રંથિઓ જ છે ને? તે સ્વાભાવિકતામાં એક પ્રકારનાં વક્તાનાં વમળો જ પેદા કરે છેને? પ્રથમ, શબ્દારણ્યમાં ફસાવું અને ફસાવવા, અને પછી તેમાંથી મુક્ત થવું અને મુક્ત કરવા અને પછી હરખવું અને હરખાવવું!

કાણાંઓના ટોળામાં બે આંખવાળો ફસાયો. એક આંખવાળો કહે કે બે આંખવાળાની બીજી આંખ છે. તે તો વિકૃતિ છે - વક્તા છે તેની બીજી આંખ ફોરીને જલદી તેનું વક્પણું ટાળો!

‘ઉંટાંાં અઠાર વાંકાં’. પણ એ વાંકાં સ્વાભાવિક તેથી શોભાસ્પદ. એક છે, બે છે કે ગ્રાણ છે કે સત્ય છે કે મિથ્યા છે, વગેરે સમજાવવા માટે અહીં કંઈ

લખવું કે કહેવું એ પણ ‘અણાવક’માં એક વક્તા વધારો કરવા બરાબર જ છેને?

વાગેલા કાંટાને કાઢવા માટે ભલે બીજો કાંટો લેવો પડ્યો હોય પણ તોય તે કાંટાને જોઈને કાગારોળ મચાવનારાઓ ઉત્સાહમાં આવી જાય તો શું કરવું? ‘મુંગા રહેવું જોઈએ’ એમ કહેવા માટે પણ બોલવું જ પડે છેને? તેથી જ તો અનુભવીઓને કહેવું પડ્યું હશે ને કે ‘ગુરુજી મૌન દ્વારા વ્યાખ્યાન કરે છે’ એવું પણ બનતું હોય છે કે વાગેલો કાંટો તો નીકળે છે, પરંતુ તેને કાઢનાર કાંટો રહી જાય છે, બકરું કાઢવા જતાં ઊંટ પેસી જવાની જેમ. અને એમ પણ બને કે બકરું ન નીકળે ને ઊંટ પેસી જાય!

આનંદનો અનુભવ લેવાતો હોય, ત્યારે આનંદ અને આનંદ લેનાર બને એક આનંદનો અનુભવ લેવાતો ન હોય, ત્યારે આનંદ અને આનંદ લેનાર મળીને બે, અને આનંદ, આનંદ લેનાર તથા આનંદ લેવડાવનાર મળીને ત્રણ અને આ ત્રણો (એક, બે અને ત્રણ)નો ખીચડો મળીને અનંત.

ઉપરોક્ત સપ્તને ‘સપ્તમતૈક્ય’ દ્વારા પૂરવાર કરવાનો પ્રયત્ન કરીને અર્થાત્ આઈમો મત દર્શાવીને વળી સૂતેલા અણાવકને અત્યારે શા માટે જગાડવો?

શિષ્યને અણાવક કહેવો કે ગુરુને? પુત્રને અણાવક કહેવો કે પિતાને? વક્તિને અણાવક કહેવો કે સમાજને? અહુંને અણાવક કહેવો કે ઈધિને? કોણ જવાબ આપે? શું જવાબ આપે? જવાબમાં પ્રશ્નાર્થપ્રશ્નાર્થ જ ને? ‘કહી’ કહી તો કહ્યું લોકોએ. “આ તો કહી ‘કહી’ કહી.” કહી ‘મારી’ તો કહ્યું લોકોએ. આ તો તેણે ‘તેની’ કહી! કહી ન મારી. ન તારી તો કહે લોક ‘કંઈ જાણે નહીં!’ મારી, તારી, તેની કહી થી, ઉપરની જ્યારે કોઈએ કહી, ત્યારે પણ સૌઅં કહ્યું મળીને, ‘આ તો ‘અણાવકી’ કહી,’ માટે કહી યોગમિક્ષુએ, ‘કહી બધી તોયે એકે ન કહી.’

## ★ ગુરુચરણોમાં શું મૂકીશું ? ★

“ગૌરવ લેવા જેવું જે કાંઈ આપડામાં છે, તેનો યશ ગુરુજનોને છે,” એવું માનનારા ગુરુભક્તો ગુરુપૂર્ણિમા ઉજવવા થનગનતા હોય તે સ્વભાવિક છે. ખરેખર તેઓ સૌ ધન્ય છે.

ગુરુપૂર્ણિમાના પરમપદિત દિવસે સૌ પ્રેમીઓ ગુરુચરણે યથાશક્તિ કાંઈક સ્થળ બેટ મૂકીએ છીએ. આમ કરવું તે શાસ્ત્રની પરિપાટી છે, તેથે પ્રશંસનીય છે. પરંતુ આ નિયમ સર્વસામાન્ય જનો માટે છે. વિશિષ્ટ જનોએ બેટ રૂપે કાંઈક વિશેષ મૂકવું જોઈએ.

સંતોષરૂપી કલ્યાણ પ્રાપ્ત કરવામાં જે-જે કાંઈ વિઘ્નરૂપ લાગતું હોય તે સર્વ કમ્પૂર્વક ગુરુચરણોમાં બેટ મુકવું જોઈએ. જો નિષાપૂર્વક આ કમ અખંડ ચાલે, તો ગીજ ગુરુપૂર્ણિમાએ ‘નાડીશુદ્ધિ’ થાય, છઢી ગુરુપૂર્ણિમાએ ‘ઓજ’ પ્રગટે, નવમી ગુરુપૂર્ણિમાએ ‘રહસ્ય’ પ્રાપ્ત થાય અને બારમી ગુરુપૂર્ણિમાએ સંપૂર્ણ ‘સંતોષરૂપ’ મેળવીને સાચા ધનવાન, સાચા તનવાન અને સાચા મનવાન થઈને સિદ્ધાવસ્થાનો સ્વાનુભવ કરીને ફૂતકૃત્ય થઈ જવાય.

આ સિવાય તો જન્મોજન્મ સામાન્ય ગુરુપૂર્ણિમા

ઉજવતા રહીએ અને સામાન્ય આનંદ માણતા રહીએ. અને તો, નરસિંહ મહેતાએ કહ્યું છે તેમાં થોડો ફરક કરીને એમ કહી શકીએ કે :

ગુરુના જન તો મુક્તિ ન માગે, માગે જન્મોજન્મ અવતાર રે ! નિત્ય સેવા, નિત્ય કીર્તન-ઓચ્છવ, નીરખવા ગુરુ ભગવાન રે !

સંતોષરૂપ પ્રાપ્ત કરીને આત્યાંતિક સુખ પ્રાપ્ત કરી લેવું છે કે અનેક જન્મો ધારણ કરીને સુખદુઃખ અને હર્ષશોકના અનંત જાટકા સહેવા છે ? જે કરવું હોય, તેમાં સૌ સ્વતંત્ર છીએ.

સંપૂર્ણ સંતોષ પ્રાપ્ત થાય તેવું તમારા ગુરુ તમને કદી આપે છે ? ગુરુજનો પાસેથી તેવું લેવાનો તમે કદી પ્રયત્ન કર્યો છે ? જ્યાં સુધી તેવું આપીશું નહીં, ત્યાં સુધી તેવું મળશે ક્યાંથી ? સાચા ગુરુ-સંતોને સોનું-રૂપું કે રૂપિયા-ડોલરથી ખરો આનંદ નથી થતો; તેઓ તો ‘લઘુ’ને ‘ગુરુ’ બનાવીને રાજ થાય છે. તેઓ આપણને ‘ગુરુ’ બનાવી શકે તેવી બેટ આપણે કદી તેમનાં ચરણોમાં મૂકી છે ? ક્યારે મૂકીશું ? શું ત્યારે કે જ્યારે ‘શું કહું મારી કથની ભેરુ, કાળિયા સાંદે બેતર ભેઝ્યું !?’

## ★ એક આશ્રય ! ★

અમદાવાદ નિવાસી પૂનમંદભાઈ રણાંદ્રાયનાં દર્શન અર્થે દર પૂનમે ડાકોરની પૂનમ ભરે. પાકો નિયમ; એક પૂનમ પણ પડવા ન હે. એમની નિયમિતતાની મિત્રોમાં પ્રશંસા થાય.

એક વાર રણાંદ્રાયને અમદાવાદ આવવાનું થયું. પૂનમંદ મિત્રોએ આ ખબર પૂનમંદને આપી, પણ તોય પૂનમંદ રણાંદ્રાયનાં દર્શને ગયા નહિ, ત્યારે એમના મિત્રોને ખબર પરી કે પૂનમંદને રણાંદ્રાયનાં

દર્શનમાં રસ નથી, પણ પૂનમ ભરવાના સ્થળ નિયમમાં રસ છે. પોતાનો હઠાત્રાહ પૂરો કરવામાં રસ છે !

રણાંદ્રાય ભગવાન પોતાના ગામ કે પોતાના ઘરે આવે તેમાં પૂનમંદને રસ નથી. તેને તો રણાંદ્રાયના ગામમાં અને તેમના ઘરે જવામાં રસ છે. તેની ખબર રણાંદ્રાયને પણ આ બનાવથી પરી !

આવું આશ્રય આપણા જીવનમાં કોઈ બાબતમાં નથી બનતુંને ? તો સાવધાન થઈ જઈએ.

## પત્રાંશ

તા. ૧૬-૩-૨૦૧૯,  
શનિવાર

॥ ઓમ્ ગુરુ ઓમ્ ॥

પરમ પૂજ્યશ્રી,  
ગ્રાતઃવંદનીય, સ્મરણીયશ્રી,  
શ્રી ગુરુદેવ...

સાષાંગ દંડવત્ પ્રશ્નામ.

આપની અધિક કુશળતા ઈચ્છું છું. આપ હંમેશાં ક્ષેમકુશળ રહો એવી પરમ્ભકૃપાળુ પરમાત્માને પ્રાર્થના.

આપની અહેતુકી કૃપાથી પેન્શનનો પ્રોબ્લેમ હલ થઈ ગયો છે.

મહાશિવરાગીના કાર્યક્રમમાં ખૂબ આનંદ આવ્યો. આપના આશીર્વચને મગજનાં કમાડ ખોલી નાખ્યાં.

આપની સાથે, આપના સાંનિધ્યમાં વિતાવેલ તમામ ક્ષણો ખૂબ યાદ કરું છું. ખરેખર ખૂબ જ આનંદ આવે છે. ધન્યતા અનુભવું છું. આપ ન મળ્યા હોત, તો અમારું શું થાત ? આભાર પરવરદિગારનો.

મારી બેટપ્રસાદી સ્વીકારી મહેરબાની કરવા નમ્રવિનંતી

લિ. આપનો ચરણદાસ  
કિરણનાં જ્યનારાયણ  
જ્ય ગુરુદેવ

### ● ઓમ પરિવારના ઉત્સવો ●

કથા પ્રસંગ નિમિચે	સ્થળ	ઉજવવાની તારીખ
ગુરુપૂર્ણિમા	શ્રી કામનાથ મહાદેવ હોલ, લોયેલા (સેંટ ઐવિયસ્) સ્કુલ સામે, દર્પણ સર્કલ પાસે, નવરંગપુરા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮	૧૬-૦૭-૨૦૧૯ મંગળવાર સવારે ૮ થી ૨

- પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રી યોગબિશ્વજી મહારાજશ્રી સાયેનાં પ્રેરક પ્રસંગો-સંસ્મરણો સંક્ષિપ્તમાં આવકાર્ય છે.
- “ઓમ્પરિવાર”ની કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓ વિશેની માહિતી પણ સંક્ષિપ્તમાં આવકાર્ય છે.  
નોંધ : જગ્યા-મર્યાદાને કારણે અન્ય કૃતિ-સામગ્રી સ્વીકારી શકાતી નથી.

- રતમભરા સંપાદનસમિતિ

ओीश्वर का बोधक (नाम) प्रणव/ओम् है।



(समाधिषाद के द्वारा का भाषानुवाद)

- (२४) कलेश, कर्म, कर्मफल और वासना जिसमें नहीं है औसा पुरुषविशेष/चेतनविशेष ओीश्वर है।
- (२५) ओीश्वर संपूर्ण सर्वज्ञ है।
- (२६) ओीश्वर पूर्वकाल के गुरुओं के भी गुरु है और काल की मर्यादा से (जन्म-मृत्यु से) पर है।
- (२७) ओीश्वर का नाम प्रणव/ओम् है।
- (२८) अर्थ के चिन्तन सहित ओम् का जप करना।
- (२९) चिन्तन सहित जप करने से अन्तरायों का अभाव और आत्मसाक्षात्कार होता है।

### ● ट्रस्टना उद्देशो

- (१) सर्वव्यापक परम सूक्ष्म योग्यता के जेनुं नाम प्रणव (ओम्-ॐ्) छे तेनी प्रतीति बहुजनसमाजने करावानो प्रयत्न करवो। (२) 'योग'नो प्रयार, प्रसार अने संशोधन करवा प्रयत्न करवो। (३) समाजनुं नैतिक धोरण ऊच्यु लाववा माटे साहित्य छारा आध्यात्मिक ज्ञाननो प्रयार अने प्रसार करवानो प्रयत्न करवो। (४) आ उपरांत 'बहुजनहिताय-बहुजनसुखाय'ने लगातां कार्यों, जेवां के, केगवणी, तबीबी सारवार वगेरे करवा माटे प्रयत्न करवो।

- પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રી યોગબિક્ષુજી મહારાજશ્રી સાથેનાં પ્રેરક પ્રસંગો - સંસ્મરણો સંક્ષિપ્તમાં આવકાર્ય છે.
- “ઓમ્ પરિવાર”ની કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓ વિશેની માહિતી પણ સંક્ષિપ્તમાં આવકાર્ય છે.

નોંધ : જગ્યા-મર્યાદાને કારણે અન્ય કૃતિ-સામગ્રી સ્વીકારી શકતી નથી.

- રૂતમભરા સંપાદન સમિતિ

#### લવાજમદર :

ત્રિવાર્ષિક સભ્ય (મારતમાં) ...	₹ ૧૦૦-૦૦
આજીવન સભ્ય (મારતમાં) ...	₹ ૫૦૦-૦૦
ત્રિવાર્ષિક સભ્ય (પરદેશમાં) ...	\$ ૫૦-૦૦
આજીવન સભ્ય (પરદેશમાં) ...	\$ ૧૫૦-૦૦
છૂટક નકલની ટિંગ્મત ...	₹ ૧૦-૦૦

#### લવાજમ મોકલવાનું કે રૂતમભરાને લગતો પત્રવ્યવહાર કરવાનું સ્થળ :

ડૉ. સોમાભાઈ એ. પટેલ (ડૉ. સ.સ. બિક્ષુ)  
૩/બ, પલિયાનગર, દર્પણ સર્કલ પાસે,  
સેન્ટ એવિર્યર્સ હાઇસ્કૂલ રોડ,  
નારણપુરા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૩  
 ૦૭૯ ૨૭૯૧૧૧૮૫

#### સૂચના :-

- (૧) લવાજમ ચેક, ડ્રાફ્ટ અચિવા મનીઓર્ડર કારા “ઓમ્ગુરુ પ્રેમસામર્પણદ્યાનભિક્ષુ પરિવાર ટ્રસ્ટ” ના નામે મોકલવું. સાચે આપનું પૂરુ નામ, સરનામું શુદ્ધ અક્ષરોમાં લખી મોકલવાં.
- (૨) જે સભ્યના રહેઠાણનું રૂતમભરા અંક મોકલવાનું સ્થળ બદલાયું હોય તેમણે તેમના નવા રહેઠાણનું પૂરુ સરનામું L.M. નંબર સાચે લખી મોકલવું, જેથી વ્યવસ્થાપકો દ્વારા અંક મોકલવામાં સરાળતા રહે.

Registrar of News Papers of India  
under Regd. No. 48770/90  
L-5/131/QTY./34/90-91

#### આધુનિક સંસ્થાપક તથા આધ્યાત્મિક વદા

પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રી યોગબિક્ષુજી

PRINTED & PUBLISHED BY :-  
Dr. S. S. Bhikshu for

AUMGURU PREMSAMARAPANDHYANBHIKSHU  
PARIVAR TRUST

(Reg. No. E/4416 Date 11-5-81)

From :- 3/B, Paliadnagar Society,  
Naranpura, Ahmedabad-13

Printed at : Shardul Printing Press

Hon. Editor : Minish Patel

I.T.Exe. DIT (E)/80G(5) / 252 / 2008-09